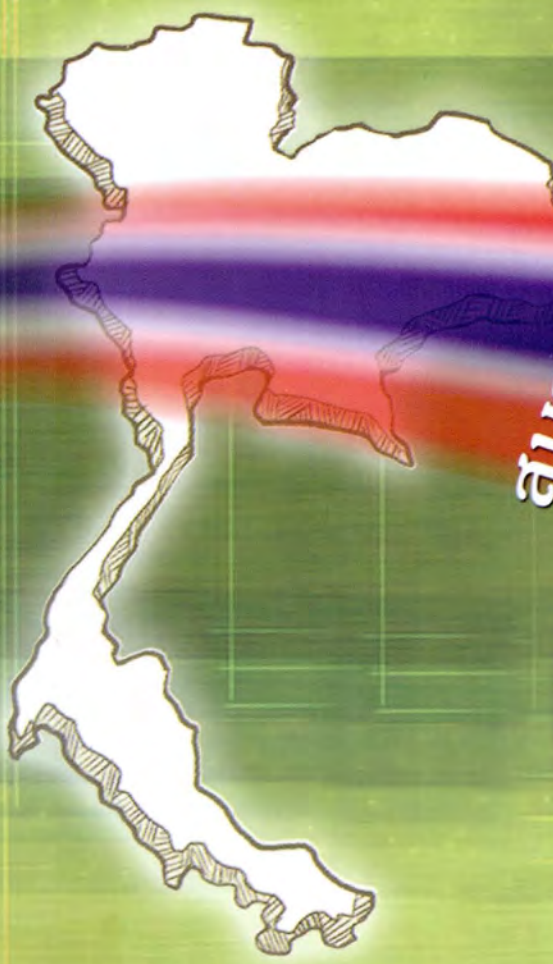

รายงาน

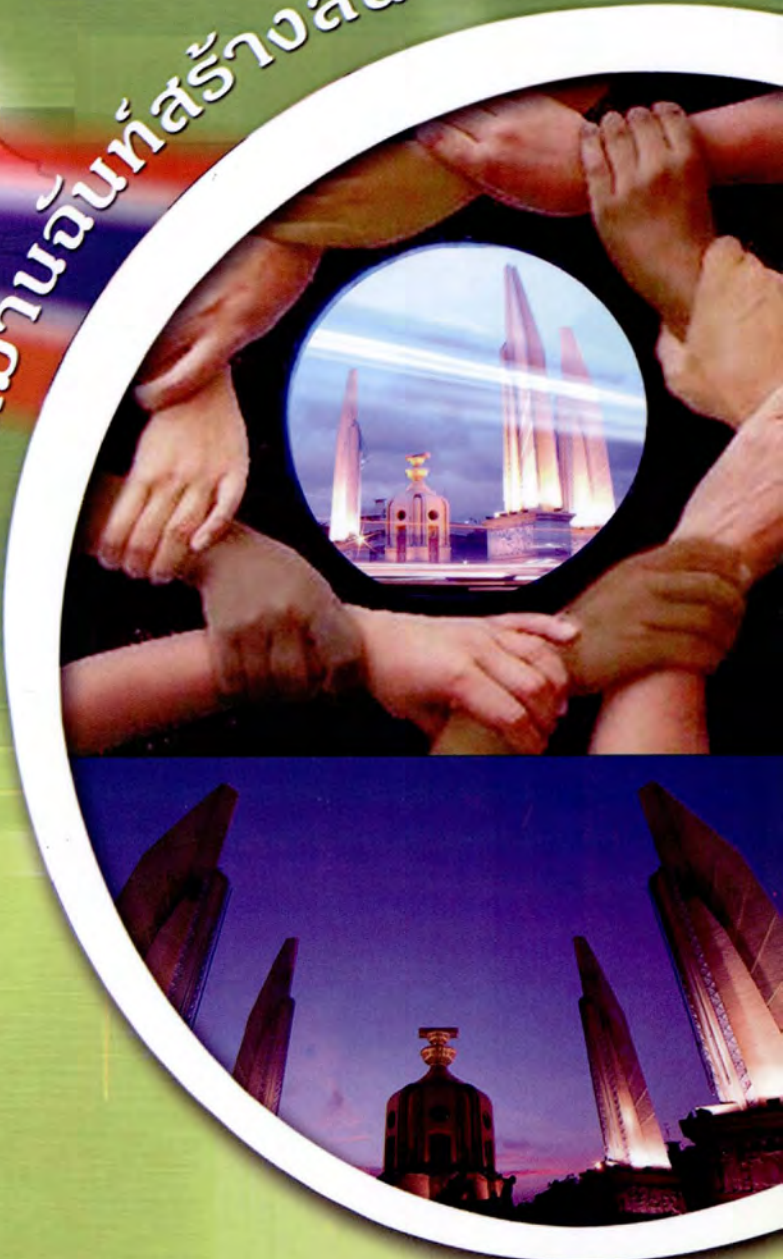

คณะกรรมการสมานฉันท์

เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รัฐสภา

สมานฉันท์สร้างสันติสุข

จัดทำโดย สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำปรารภของ
นายชัย ชิดชอบ
ประธานรัฐสภา

จากเหตุการณ์บ้านเมืองในห้วงที่ผ่านมาเป็นที่ทราบกัน โดยทั่วไปว่า ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติอย่างรุนแรง และปัญหาได้ขยายวงกว้างลุกลามไปทั่วประเทศ มีการแบ่งสีแบ่งฝักกันอย่างชัดเจน โดยที่ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง จนนำไปสู่วิกฤติความขัดแย้งที่รุนแรงอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้ประเทศชาติได้รับความบอบช้ำ สังคมเกิดความแตกแยก และยังส่งผลให้ต่างชาติขาดความเชื่อมั่นในการเข้ามาทำการค้า การลงทุนในประเทศไทย ซึ่งนับเป็นการสูญเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญมาจากการที่คนในชาติขาดความสามัคคี

ภายใต้วิกฤติความขัดแย้งดังกล่าว หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างพยายามหาทางออกให้แก่ประเทศชาติ โดยต้องการให้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขเยียวยาให้ยุติลงโดยเร็ว เพื่อให้สังคมไทยกลับมาสู่ความสงบสุข เรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง พร้อมให้อภัยกัน ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาประเทศชาติให้มีความมั่นคงและเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

จากการปรึกษาหารือร่วมกันของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้นำทางสังคม มีความเห็นตรงกันที่จะให้รัฐสภาเป็นเจ้าภาพในการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่ศึกษาสภาพปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น กระผมจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญขึ้น มีจำนวน ๔๐ ท่าน ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ทั้งจากรัฐบาล ฝ่ายค้าน วุฒิสภา และผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลและภาควิชาการ รวมทั้ง สถาบันการศึกษาต่าง ๆ

โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ชุดนี้จะมีบทบาท สำคัญต่อการสร้างความสามัคคี โปร่งดอง เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติ ต่อไป

นายชัย ชิดชอบ
ประธานรัฐสภา

คำปรารภของ

นายดิเรก ถึงฝั่ง

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

จากปัญหาของชาติบ้านเมืองที่เกิดความแตกแยกขึ้นอย่างรุนแรง และไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย พวกเราวิปทั้งสามฝ่ายอันประกอบไปด้วย วิวุฒิสภา (นายดิเรก ถึงฝั่ง) วิปฝ่ายรัฐบาล (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ) และวิปฝ่ายค้าน (นายวิทยา บุรณศิริ) ต่างก็ปรารถนาหรือหาวิธีการแก้ไขกันมาโดยตลอด เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆของประเทศชาติลง ขณะเดียวกันประธานรัฐสภา (นายชัย ชิดชอบ) รองประธานรัฐสภา (นายประสพสุข บุญเดช) และนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ก็เห็นพ้องต้องกันว่าให้นำปัญหานี้เข้าสู่เวทีของรัฐสภา ให้รัฐสภาเป็นผู้แก้ไข และคลี่คลายปัญหาดังกล่าว

ในที่สุดประธานรัฐสภา จึงตัดสินใจตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์ขึ้นมา เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ตามข้อเสนอแนะของวิปทั้งสามฝ่าย โดยใช้ชื่อคณะกรรมการชุดนี้ว่า “คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ” และได้แต่งตั้งให้ผม นายดิเรก ถึงฝั่ง เป็นประธานกรรมการชุดนี้ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งพรรคฝ่ายค้าน พรรครัฐบาล และพรรคร่วมรัฐบาล จำนวน ๒๓ คน สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๙ คน ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกอีกจำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๓๗ คน คณะกรรมการชุดนี้แบ่งการทำงานออกเป็น ๓ คณะอนุกรรมการ คือ คณะอนุกรรมการสมานฉันท์ มีนายดวง อันทะไชย เป็น

ประธาน คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเมือง มี รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์ เป็นประธาน และคณะอนุกรรมการศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มี พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช เป็นประธาน

ผมได้ให้แนวทางปฏิบัติกับประธานอนุทั้งสามท่านว่า จะต้องทำงาน อย่างเป็นกลาง เป็นธรรม และโปร่งใสที่สุด เพื่อหาข้อยุติในการแก้ปัญหา และมีข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติให้กับรัฐบาลโดยเร็ว เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของชาติ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

การทำงานในเบื้องต้นของคณะกรรมการชุดนี้ ถูกวิจารณ์มากกว่าจะทำงาน สำเร็จหรือไม่ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นความหวังของคนไทยทั้งประเทศ ที่อยากเห็น บ้านเมืองเกิดความสงบสุขขึ้น สำหรับหลักในการทำงานของผมในครั้งนี้อยู่ที่ **“ถ้าความเป็นธรรมไม่มี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นในชาติไม่ได้”** การทำอะไรทุกอย่าง จะต้องยืนอยู่บนฐานแห่งความเป็นธรรมและความยุติธรรม ถ้าขาดความยุติธรรมแล้ว โอกาสที่จะแก้ปัญหาของชาติให้เสร็จสิ้นคงยาก นอกจากนั้นยังจะเกิดความแตกแยก เพิ่มขึ้นอีก อย่างไม่รู้จบ สุดท้ายประเทศชาติก็จะพังพินาศ

ด้วยหลักดังกล่าวนี้เอง ทุกคณะอนุกรรมการจึงมองปัญหากันอย่างลึกซึ้ง และยึดหลักความเป็นธรรมเป็นเครื่องมือในการพิจารณา คณะกรรมการทุกคนต้อง ทำงานกันด้วยความรอบคอบ กล่าวหาญ ผมเองในฐานะประธานผู้รับผิดชอบต้องกล้า ตัดสินใจในการชี้ประเด็น สรุปประเด็น เพื่อสร้างสมดุลแห่งความเป็นธรรมให้เกิดขึ้น ทุกฝ่าย

ผมได้กราบเรียนต่อคนไทยทั้งประเทศมาโดยตลอดว่าในการสร้างความสมานฉันท์นั้น ทุกฝ่ายต้องเลิกความคิดเก่าๆออกเสีย ใจนี้ของเรา ใจนี้พวกเรา พรรคของเรา รัฐธรรมนูญของเรา ใครจะมาแตะต้องไม่ได้ ขอให้เปลี่ยนความคิดเสียใหม่ว่า **“ประเทศไทยเป็นของเรา”** เราต้องช่วยกันแก้ปัญหาให้ได้ หนักนิดเบาหน่อย ต้องอภัยให้กัน การสร้างความสมานฉันท์ไม่มีใครได้ประโยชน์ร้อยเปอร์เซ็นต์ และไม่มีใครเสียประโยชน์ร้อยเปอร์เซ็นต์ ทุกคนมีได้และมีเสีย สังคมจึงจะอยู่ร่วมกันได้

ทุกฝ่ายต้องถอยหลังคนละก้าวสองก้าว ตั้งสติให้ดี ลดทิฐิมานะลง เอาประเทศชาติเป็นตัวตั้ง ช่วยกันแก้ปัญหาให้วิกฤตของประเทศผ่านพ้นไป เลิกยึดถือต่างๆ เสียให้เหลือแต่สี่ธงชาติไทยที่สว่างงามเท่านั้น นอกจากนั้นจะต้องสร้างอุดมการณ์ร่วมกันว่า “เราจะต้องรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์”

ผมต้องขอขอบพระคุณคณะกรรมการทุกท่านที่ทำงานกันด้วยความทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังสมอง และความเสียสละ และขอให้คนไทยทุกคนยึดหลักความสมานฉันท์ร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาของประเทศชาติให้หมดสิ้นไป

(นายดิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

คำนำ

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานการพิจารณาศึกษาค้นคว้า และรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง รวมทั้งตรวจสอบและรวบรวมความเห็นและประเด็นการปฏิรูปการเมือง การแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ต่อประธานรัฐสภา ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๗/๒๕๕๒ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาแสวงหาแนวทางในการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมืองโดยเร็ว

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้เปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชน องค์กร สถาบันในภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในประเด็นของการสร้างความสมานฉันท์ การปฏิรูปการเมือง ตลอดจนการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางเว็บไซต์ของรัฐสภา (<http://www.parliament.go.th/>) ตู้ ปณ. ๑๘๘ ทางโทรศัพท์ ทางโทรสาร อีกทั้งได้มีหนังสือขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะไปยังสถาบัน องค์กร และภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม เช่น สถาบันพระปกเกล้า สถาบันพัฒนาการเมือง สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน ๑๕๐ สถาบัน ราชฎอรอาวุโส (นายแพทย์ประเวศ วะสี) รวมทั้งแกนนำของกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นคู่ขัดแย้งกันในปัจจุบัน

นอกจากนี้คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ยังได้จัดกิจกรรมการสัมมนา ณ สถานที่ต่าง ๆ และจัดรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” ถ่ายทอดสดผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เพื่อระดมและรับฟังความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของประชาชนทั่วประเทศ แล้วนำมาพิจารณาศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการพิจารณาร่วมกับความคิดเห็นของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จากนั้นจึงรวบรวมจัดทำเป็นรายงานผลการพิจารณา ซึ่งในการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ นั้น ถูกจับตามองอย่างสนใจเป็นพิเศษจากประชาชน องค์กร สถาบัน รวมทั้งสื่อสารมวลชนทุกแขนง เนื่องจากมี

ความเชื่อมั่นและคาดหวังว่าคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ซึ่งมีที่มาจากรัฐสภาและรัฐบาล ที่ถือเป็นสถาบันระดับสูงของประเทศที่ประกอบไปด้วยประธานคณะกรรมการ ประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา หัวหน้าพรรคประชากร และ ผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูง จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ ให้เกิดแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ ความรัก ความสามัคคีปรองดองกันของ คนในชาติอันจะทำให้สังคมไทยหวนคืนกลับสู่ความสงบและสันติสุขต่อไป

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ขอกราบขอบพระคุณประธานรัฐสภาและ นายกรัฐมนตรี ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความสำคัญ ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการ พิจารณาศึกษานับนี้จะมีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการที่จะช่วยให้สังคมไทย หวนกลับคืนสู่ความสงบสุขดังที่สังคมคาดหวังไว้ได้ หากองค์กร หน่วยงานหรือผู้ที่ได้รับผิดชอบต่อบ้านเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งประชาชน องค์กร สถาบัน และ ภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีโอกาสพิจารณาศึกษาและนำไปเป็นคู่มือในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล ที่เป็นรูปธรรมต่อไป

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

มิถุนายน ๒๕๕๒

ประธานรัฐสภา
นายชัย ชิดชอบ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน   ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๑๒, ๒๕๒๒, ๒๕๒๖, ๒๕๒๘, ๒๕๓๕, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘
- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๔๙

รายนามและประวัติคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

นายดิเรก ถึงฝั่ง

ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกวุฒิสภา จังหวัด นนทบุรี
- ประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
- วุฒิสมาชิกจังหวัดนนทบุรี ๒ สมัย
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- คนไทยตัวอย่าง ปี พ.ศ. ๒๕๓๐
- ดันแบบคนดีศรีแผ่นดิน ปี พ.ศ. ๒๕๕๒
- นายอำเภอดีเด่น ๓ ปี
- คนดีมหาดไทย ปี พ.ศ. ๒๕๓๗
- นักพัฒนาดีเด่น
- บุคคลสำคัญของจังหวัดนนทบุรีด้านการปกครอง

นายเสนาะ เทียนทอง
ที่ปรึกษาและกรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบสัดส่วน กลุ่มที่ ๕ พรรคประชากร

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๐ สมัย
- รมช.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- รมช.กระทรวงมหาดไทย
- รมช.กระทรวงคมนาคม
- รมว.กระทรวงสาธารณสุข
- รมว. กระทรวงมหาดไทย

นายวิทยา บุรณศิริ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขตที่ ๒ พรรคเพื่อไทย
ประธานกรรมการเมืองที่สำคัญ

- ส.จ.พระนครศรีอยุธยา (๑๗ ปี),
- ประธานสภา อบจ.,นายก อบจ.
- ส.ส.๒๕๔๔,๒๕๔๘,๒๕๕๐
- กรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร (วิปรัฐบาล)
- รองประธานกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน
- รองประธานกรรมการการค้าต่างประเทศ
- ประธานอนุกรรมการศึกษาการเปิดคาสีโนให้ถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย
- ประธานอนุกรรมการศึกษาการฟอกเงิน
- ประธานอนุกรรมการศึกษา เส้นทาง East-West Corridor
- ผู้ช่วยเลขาธิการ รมว.พาณิชย์
- เลขาธิการ รมว.อุตสาหกรรม,ผู้ช่วยเลขาธิการ รมว.กระทรวงการคลัง

นายนิพนธ์ วิชิษฐยุทธศาสตร์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

นักการเมือง ที่ปรึกษากฎหมาย

ประธานกรรมการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๒๘, ๒๕๓๑, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒
- เลขานุการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- ประธานคณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร
- สมาชิกวุฒิสภา ๒๕๓๘, รองประธานคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา
- สมาชิกวุฒิสภา ๒๕๔๓
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (วิปวุฒิสภา) ๒๕๔๓-๒๕๔๗
- รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง

รองศาสตราจารย์สุนิธิ สุริยะ รองประธานกรรมการ คนที่สาม

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- รองประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ คนที่สาม
- อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายกฤษ อทิตย์แก้ว กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่ง ปัจจุบัน - สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร
ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- ปลัดอำเภอ
- เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม
- นายอำเภอ
- ปลัดจังหวัด
- รองผู้ว่าราชการจังหวัด
- ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
- ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร

นายคณิน บุญสุวรรณ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- นักวิชาการอิสระ ผู้บรรยายพิเศษวิชารัฐธรรมนูญชั้นสูง
- ผู้ทรงคุณวุฒิแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง และวิทยาลัยการทัพบก

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี หลายสมัย
- อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร
- อดีตผู้อำนวยการ อดท.
- อดีต ส.ส.ร. ฉบับปี ๒๕๔๐

นายจตุติ ไกรฤกษ์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก เขตที่ ๒ พรรคประชาธิปัตย์

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- ศ.ศ.๒๕๓๑, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙, ๒๕๔๔, ๒๕๕๐
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

นายเจริญ จรรย์โกมล กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ เขตที่ ๑ พรรคเพื่อไทย
ประธานคณะกรรมการเมืองที่สำคัญ

- ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
- สภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมการ อุตสาหกรรมสภาผู้แทนราษฎร

นายเจริญ ภัคดีวินิช กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดพัทลุง ๒๕๕๑

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพัทลุง ๒๕๓๑-๒๕๓๔
- รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา ๒๕๔๒
- รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๔๖
- รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ๒๕๔๗
- สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดพัทลุง ๒๕๔๕

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน - ที่ปรึกษาอธิการบดี, ศาสตราจารย์ฯ มหาวิทยาลัยรังสิต
ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- รองศาสตราจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์การเกษตร
- ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาชนบทและพัฒนาสังคม
- ผู้ดำเนินรายการทางสื่อสารมวลชน
- ประธานสภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๒๔-๒๕๒๕
- คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว (ก.น.ข.) ปี ๒๕๓๑-๒๕๓๒
- สมาชิกวุฒิสภา ปี ๒๕๔๓-๒๕๔๕
- สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐
- ประธานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา
- โฆษกคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต วุฒิสภา
- ประธานคณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐

นายชานี สักดิเสรษฐ์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๘
- รองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์
- ประธานคณะทำงานด้านการเมืองการปกครอง ปชป.
- ประธานคณะกรรมการปฏิบัติการทางการเมือง ปชป.
- ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการปกครองสภาผู้แทนราษฎร

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช ๗ สมัย และระบบบัญชีรายชื่อ ๑ สมัย
- ประธานคณะกรรมการการปกครอง,ติดตามมติสภาผู้แทนราษฎร
- ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการทหาร,การตำรวจ
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (มท. ๔ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๗)
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (มท. ๒ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔)
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (๒๕๓๗ - ๕๐)

นายชินวรณ์ บุญเกียรติ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน - ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช ๗ สมัย

พ.ศ.๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙, ๒๕๔๔, ๒๕๔๘, ๒๕๕๑

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- เลขานุการคณะกรรมการกิจการเยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ ๒๕๒๕/๑
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ๒๕๒๕/๒
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๘
- เลขานุการรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๕๔๐
- โฆษกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘, ๒๕๔๖ และ ๒๕๔๗
- รองประธานคณะกรรมการการติดตามการบริหารงบประมาณ ปี ๒๕๓๙, ๒๕๔๔-๒๕๔๗
- กรรมการบริหารพรรค
- นายทะเบียนพรรค

นายตวง อันทะไชย กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน - สมาชิกวุฒิสภา

- ประธานคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

- รองประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

- รองประธานคณะกรรมการการสิทธิมนุษยชน

ประสบการณ์การทำงาน

- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

- กรรมการการศึกษา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายวิท ไพรสงค์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกรุงเทพมหานคร เขตที่ ๑๐ พรรคประชาธิปัตย์

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกวุฒิสภา
- รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

นายนิพิฐ อินทรสมบัติ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพัทลุง พรรคประชาธิปัตย์

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/ ๒, ๒๕๓๘, ๒๕๔๐, ๒๕๔๔, ๒๕๔๘, ๒๕๕๐

นายประเกียรติ นาสิมมา กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- ที่ปรึกษากฎหมาย
- หัวหน้าสำนักงานกฎหมาย
- กรรมการมูลนิธิอภัยมณีไทยและเครื่องประดับ
- ประธานมูลนิธิพัฒนาการเกษตร

นายประยุทธ์ สิริพานิชย์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- กรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษา
การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- รมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ๒๕๓๕
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๒๒ , ๒๕๒๖ , ๒๕๒๙, ๒๕๓๑ ,
๒๕๓๕/๑ , ๒๕๓๘, ๒๕๓๙
- รมช. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๕๒๖, ๒๕๒๙, ๒๕๓๓

นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- ข้าราชการบำนาญสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร
- ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- รองศาสตราจารย์ ภาควิชา กฎหมายระหว่างประเทศ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์การทำงาน

- อดีตหัวหน้าภาควิชากฎหมายระหว่างประเทศ
- อดีตรองคณบดีฝ่ายวิจัยและสัมมนา

นางสุستی ตามไท กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มที่ ๖ พรรคประชาธิปัตย์
ประสพการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พ.ศ.๒๕๔๗
- กรรมการการแรงงาน
- กรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
- กรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาร่วมพิจารณา

กฎหมายต่าง ๆ

- รองประธานชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทย,ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการ กทม.

นายไพจิต ศรีวรขาน กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขตที่ ๒ พรรคเพื่อไทย
ประสพการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- ส.ส.๒๕๓๑,๒๕๒๕/๑,๒๕๓๕/๒,๒๕๓๘,๒๕๓๙,๒๕๔๘,๒๕๕๐
- ผู้ช่วยเลขานุการ รมช.กระทรวงคมนาคม
- เลขานุการ รมว.กระทรวงศึกษาธิการ
- รองเลขาธิการพรรคความหวังใหม่
- ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ภาวิช ทองโรจน์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน

- อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม , มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ , มหาวิทยาลัยนครพนม , สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (รักษาราชการ)
- อดีตประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)
- นายกสภาเภสัชกรรม

พลเอก เลิศวัฒน์ วัฒนพานิช กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกวุฒิสภา ๒๕๕๑-ปัจจุบัน
- กรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปทางการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
- กรรมการสภาสถาบันพระปกเกล้า ๒๕๕๑-ปัจจุบัน

ประสบการณ์การทำงาน

- ประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- เสนาธิการทหาร ๒๕๔๘-๒๕๕๓
- ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ๒๕๔๕-๒๕๔๖
- ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ๒๕๔๓-๒๕๔๔

นายวิรัช รัตนเศรษฐ์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบสัดส่วน กลุ่มที่ ๕
พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- ผู้ช่วยเลขานุการ รมว.กระทรวงการคลัง
- เลขานุการ รมว.กระทรวงคมนาคม
- รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- รมช.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๒๕, ๒๕๓๑,
๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘

นายศักดิ์ เตชาชาญ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- อาจารย์สอนวิชากฎหมายมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รองอธิบดีกรมการปกครอง
- ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ ชุมพร กาญจนบุรี และขอนแก่น
- เลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุภชัย โปธิ์สุ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขตที่ ๑ พรรคภูมิใจไทย

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม ๓ สมัย

นายสุภชัย ศรีหาล้า กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พรรคประชาธิปัตย์

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการพัฒนาการเมืองฯ
สภาผู้แทนราษฎร
- นักวิชาการศึกษา
- อาจารย์

ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงชัญญวงศ์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- อธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- กรรมการและประธานบริหารบริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย
- กรรมการองค์การเภสัชกรรม
- กรรมการการเคหะแห่งชาติ
- คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา (สมศ.)

ประสบการณ์การทำงาน

- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขตที่ ๔ พรรคเพื่อไทย

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- อดีตที่ปรึกษา รมว.กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๓๕
- ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๓๑-๒๕๓๓
- ที่ปรึกษา รมว.กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๕
- ที่ปรึกษา รมว.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๓๘
- รองประธานสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕
- กรรมการที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๔

นายสันติ พร้อมพัฒน์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบสัดส่วน กลุ่มที่ ๒ พรรคเพื่อไทย
ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี ๒๕๓๘ - ๔๓

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจังหวัดเพชรบูรณ์

พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในสมัยรัฐบาลนายสมัคร
สุนทรเวช และในสมัยรัฐบาลนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ปีพ.ศ. ๒๕๕๑

- เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งวิทยาลัยการอาชีพ อําเภอนนแดน จังหวัด
เพชรบูรณ์

นายสุรชัย เลียงบุญเลิศชัย กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- สมาชิกวุฒิสภา

- ประธานคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
วุฒิสภา

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

นายสุรพล นิติไกรพจน์ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน อธิการบดี อุทยานอกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ท่าพระจันทร์

ประสบการณ์การทำงาน

- อนุกรรมการจัดทำแผนงาน และติดตามผลการปฏิรูประบบราชการ
ในคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๕
- อ.ก.พ.ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู พ.ศ.๒๕๔๑-๔๒
- กรรมการวิชาการเพื่อส่งเสริมการเลือกตั้ง กกต. พ.ศ.๒๕๔๑-๒๕๔๒
- อนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์การมหาชนในคณะกรรมการปฏิรูป
ระบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๔๖
- อนุกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อปฏิรูประบบบริหารภาครัฐใน
คณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ.๒๕๔๓-๒๕๔๖
- ที่ปรึกษากฎหมายของประธานวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๗
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘
- รองประธานกรรมการสามัญองค์กรอิสระของ สนช. พ.ศ. ๒๕๕๐
- รองประธานคณะกรรมการวิสามัญปฏิรูปการเมืองของ สนช. ปี ๒๕๕๐
- ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิของนายกรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๕๐

นายอนุสรณ์ ธรรมใจ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

- คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการกำกับนโยบายบริหารหนี้
สาธารณะกระทรวงการคลัง
- ประธานกรรมการตรวจสอบ และกรรมการ บมจ. บางจากปิโตรเลียม
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ธนาคาร ธกส.

ประสบการณ์การทำงาน

- ผู้บริหารสถาบันการเงิน เช่น CITIBANK
- ธนาคารไทยธนาคาร , บลจ. บีที เป็นต้น

นายอรสิต สรสูชาติ กรรมการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน - รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (ฝ่ายการเมือง)
- ประธานคณะกรรมการนักเรียนทุนรัฐบาลอังกฤษ
(Chevening Alumni Thailand)

ประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ

- ๒๕๓๕-๒๕๓๘ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร
- ๒๕๓๕-๒๕๓๗ เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร
- ๒๕๓๗-๒๕๓๘ โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๒๕๓๘-๒๕๔๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ๒๕๓๘-๒๕๔๐ เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร
- ๒๕๔๐-๒๕๔๔ โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๒๕๓๘-๒๕๔๔ เลขาธิการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยในสภา

เอเชีย แปซิฟิก (APPU)

- ๒๕๔๔-๒๕๔๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ
- ๒๕๔๗-๒๕๕๐ ผู้ก่อตั้ง และรองหัวหน้าพรรคมหาชน
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- โฆษกคณะกรรมการกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- โฆษกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณางบประมาณรายจ่าย ประจำปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๑
- เลขาธิการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยและคณะมนตรี สหภาพรัฐสภา

รองศาสตราจารย์อุทัยสาร ตันไชย กรรมการและเลขานุการ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน - รองเลขาธิการ สถาบันพระปกเกล้า
- รองศาสตราจารย์ระดับ ๘ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์

ประสบการณ์ทางการเมือง

- กรรมการบริหารรางวัลรัฐธรรมนูญและ สมาชิกสภาว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐-
- ประธานคณะอนุกรรมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบว่า

ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ....

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ....

- กรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการใช้ การปฏิบัติตาม และแก้ไขเพิ่มเติม ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

- คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
- คณะกรรมการบริหารวงหลักเกณฑ์ วิธีการออกเสียงประชามติ และการออกเสียงประชามติ
- ประธานอนุกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ผู้อำนวยการวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า
- รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
- รองคณบดีฝ่ายการนักศึกษา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์

นายพิชัญ พาสุธอง กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ คนที่หนึ่ง

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยโสธร เขตที่ ๒ พรรคเพื่อไทย

ประสบการณ์การทำงาน

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดยโสธร
- กรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร
- กรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงศึกษาธิการ

นายประกิจ พลเดช กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สอง

ประวัติการทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน

- ส.ส. จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๓๑ พรรคชาติไทย
- ส.ส. จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๓๕/๑ พรรคชาติไทย
- ส.ส. จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๓๕/๒ พรรคชาติไทย
- ส.ส. จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๓๘ พรรคความหวังใหม่
- ส.ส. จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๔๔ พรรคไทยรักไทย
- ส.ส. จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๔๘ พรรคไทยรักไทย
- เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๘-๓๙
- เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๙-๔๐
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๕

- ประธานคณะกรรมการการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๔๙
- ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๒
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ๒๕๕๒

รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ชิตพงศ์
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สาม

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสงขลา

ประสบการณ์การทำงาน

- อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.)
- ประธานที่ประชุมอธิบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)
- ที่ปรึกษานักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
- กรรมการมูลนิธิธอนันทมหินدل (แผนเกษตรศาสตร์)
- กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
- ศาสตราจารย์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ของ UNESCO
- กรรมการบริหาร องค์การสวนยาง กระทรวงเกษตรและ

สหกรณ์

- กรรมการบริหาร สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

(องค์การมหาชน)

- สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสงขลา (๒๕๔๕)
- สมาชิกสภาแห่งชาติ (๒๕๔๕)

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำปรารภของประธานรัฐสภา

คำปรารภของประธานกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

คำนำ

รายนามและประวัติคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

บทที่ ๑	บทนำ	๑
บทที่ ๒	การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง	๕
	แนวคิด	๑๐
	แนวทางการดำเนินการ	๑๑
	๑. ระยะเร่งด่วน	๑๑
	๒. ระยะกลาง	๑๓
	๓. ระยะยาว	๑๓
	ข้อเสนอในระยะกลาง-ยั่งยืน	๑๓

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ การปฏิรูปการเมือง	๑๕
สาระสำคัญของประเด็นปัญหาแต่ละกรอบ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา	๒๒
๑. โครงสร้างทางอำนาจ การบริหาร การเมือง และเศรษฐกิจ	๒๒
๑.๑) โครงสร้างทางอำนาจและการแบ่งแยก อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ	๒๒
๑.๒) โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น	๒๔
๑.๓) พรรคการเมือง	๒๕
๑.๔) นักการเมือง	๒๗
๑.๕) องค์กรตามรัฐธรรมนูญ	๒๘
๑.๖) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ	๓๑
๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคมและวิถีประชาธิปไตยของไทยและที่เป็นสากล ทั้งในระดับปัจเจกชนและชุมชน	๓๒
๓. บทบาททางการเมืองของภาคส่วนต่าง ๆ ที่สอดคล้อง และส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น ภาคพลเมือง ภาคการเมือง (รัฐสภา/นิติบัญญัติ) ภาครัฐ (ราชการ/ศาล/องค์กรตามรัฐธรรมนูญ) และภาควิชาการ	๓๕
๔. หลักนิติธรรม (Rule of Law) และระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ตามหลักแห่งการเป็นสังคม “นิติรัฐ”	๓๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๓๗
ประเด็นและสาระสำคัญที่คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ เห็นควร ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	๓๕
๑. การยุบพรรคการเมือง และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้า พรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๗) ..	๓๕
๒. ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)	๓๕
๓. ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)	๔๑
๔. การทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของ รัฐสภา (มาตรา ๑๕๐)	๔๑
๕. การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๒๖๕)	๔๒
๖. การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)	๔๒
ประเด็นอื่น ๆ ที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	๔๒
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๔๕
ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปทางการเมือง	๔๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

ภาคผนวก ๔๕

ภาคผนวก ก. คำตั้งรัฐสภา ที่ ๑๗/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ภาคผนวก ข. ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการฯ

ภาคผนวก ค. ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ภาคผนวก ง. ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ

ภาคผนวก จ. รายชื่อฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ

บทที่ ๑

บทนำ

ที่มาและสภาพปัญหา

นับจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จนได้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และเข้ามาบริหารประเทศในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ โดยผ่านการใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวเป็นครั้งแรก การได้มาของรัฐบาลในขณะนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ประการหนึ่งคือได้รัฐบาลที่มีผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Executive) เป็นครั้งแรกของการเมืองไทยที่มีพรรคการเมืองที่สมาชิกพรรคได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนที่มีอยู่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จนสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวเสียงข้างมากได้ ทำให้รัฐบาลสามารถบริหารประเทศได้อย่างราบรื่น จนกระทั่งรัฐบาลอยู่ครบวาระ หลังจากนั้นเริ่มมีเค้ารางแห่งปัญหาความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน มีการกล่าวหาว่ารัฐบาลขณะนั้นแทรกแซงองค์กรต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ บัญญัติให้มีขึ้นเพื่อตรวจสอบการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจอรัฐ มีการแทรกแซงสื่อ และมีการทุจริตคอร์รัปชันต่าง ๆ มากมาย จนก่อตัวเป็นปัญหาความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และนำไปสู่การรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้รับการกล่าวขวัญและยอมรับจากสังคมไทยและต่างประเทศว่าดีที่สุดในขณะนี้ของประชาชนอย่างแท้จริง และกำลังจะมีการฉลองครบรอบ ๑๐ ปี กลับถูกทำลายลงในชั่วข้ามคืน แสดงให้เห็นว่าระบบการเมืองไทยยังไม่อาจก้าวผ่านและหลุดพ้นจากการปฏิวัติรัฐประหารไปได้ ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย แม้ต่อมาได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ขึ้นมาใหม่ แต่คนในสังคมก็ยังเคลือบแคลงสงสัยและไม่ยอมรับ เนื่องจากเห็นว่าการจัดทำรัฐธรรมนูญโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีที่มาและกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย แม้จะผ่านการลงประชามติเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่แล้วก็ตาม

เมื่อรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ จนได้รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งและเข้ามาบริหารประเทศ โดยผ่านการใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เป็นครั้งแรกนั้น เป็นการเริ่มขับเคลื่อนประเทศไทยต่อไป ภายใต้ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีการแบ่งสีแบ่งฝ่ายจนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง ร้าวลึกลงไปสู่สังคมไทยในทุกระดับจนถึงรากหญ้าและครอบครัว ทำให้นำไปสู่วิกฤติที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย ตลอดจนสถานภาพของประเทศไทยในสายตาของประชาคมโลกและปัญหาดังกล่าวยังคงครุกรุ่นมาจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ผู้นำของสถาบัน องค์การ ในภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนทั้งประชาชนที่มีความหวังในสถานการณ์ของบ้านเมือง จึงได้สะท้อนถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศในการที่จะพยายามทำให้สังคมไทยหวนคืนกลับสู่ความสมานฉันท์อีกครั้งหนึ่ง โดยที่รัฐสภาเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สมควรที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจักให้การยอมรับและร่วมมือปรองดองกันด้วยความคิดพิจารณาอันสุขุม รอบคอบ หนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง เทียบตรงตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม เพื่อให้ภารกิจตามบทบาทดังกล่าวของรัฐสภาเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย จึงได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประธานรัฐสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และหัวหน้าพรรคประชากร เพื่อพิจารณาแสวงหาแนวทางในการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นำไปสู่การสร้างสมานฉันท์ในบ้านเมืองโดยเร็ว ซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรให้ประธานรัฐสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘ (๕) ประธานรัฐสภาจึงได้มีคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๗/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายเสนาะ เทียนทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายดิเรก ถึงฝั่ง	ประธานกรรมการ
๓. นายวิทยา บุรณศิริ	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นายนิพนธ์ วิสิทธิ์ยุทศาสตร์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๕. รองศาสตราจารย์พนิตี สุริยะ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๖. นายกฤษ อาทิตย์แก้ว	กรรมการ
๗. นายคณิน บุญสุวรรณ	กรรมการ
๘. นายจตุดี ไกรฤกษ์	กรรมการ
๙. นายเจริญ จรรย์โกมล	กรรมการ
๑๐. นายเจริญ ภักดีวานิช	กรรมการ
๑๑. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	กรรมการ
๑๒. นายธานี ศักดิ์เศรษฐ์	กรรมการ
๑๓. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ	กรรมการ
๑๔. นายดวง อันทะไชย	กรรมการ
๑๕. นายถวิล ไพรสณฑ์	กรรมการ
๑๖. นายนิพิฐฐ์ อินทรสมบัติ	กรรมการ
๑๗. นายประเกียรติ นาสิมมา	กรรมการ
๑๘. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	กรรมการ
๑๙. นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	กรรมการ
๒๐. รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	กรรมการ
๒๑. นางศุสดี ตามไท	กรรมการ
๒๒. นายไพจิตร ศรีวรขาน	กรรมการ
๒๓. ศาสตราจารย์ภาวิฑ ทองโรจน์	กรรมการ
๒๔. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	กรรมการ
๒๕. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	กรรมการ
๒๖. นายศักดิ์ เตชะชาญ	กรรมการ
๒๗. นายศุภชัย โพธิ์สุ	กรรมการ

๒๘. นายสุภชัย ศรีหาล้า	กรรมการ
๒๙. ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงชัญวงศ์	กรรมการ
๓๐. นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	กรรมการ
๓๑. นายสันติ พร้อมพัฒน์	กรรมการ
๓๒. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	กรรมการ
๓๓. ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์	กรรมการ
๓๔. นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการ
๓๕. นายอรรถพล สรสุชาติ	กรรมการ
๓๖. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	กรรมการและเลขานุการ
๓๗. นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	กรรมการและเลขานุการ คนที่หนึ่ง
๓๘. นายประกิจ พลเดช	กรรมการและเลขานุการ คนที่สอง
๓๙. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	กรรมการและเลขานุการ คนที่สาม

โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง
๒. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมความเห็นประเด็นการปฏิรูปการเมือง และประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๓. แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
๔. เรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการตามความเห็นสมควร
๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

การดำเนินงานภายหลังจากได้มีคำสั่งรัฐสภาดังกล่าว

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้มีการประชุมเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยได้มีการกำหนดกรอบเวลาในการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ไว้เป็นเวลา ๔๕ วัน นอกจากนี้ ยังได้พิจารณากรอบการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย คือ การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง การปฏิรูปการเมือง ตลอดจนการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะพิจารณาศึกษากรอบการดำเนินงานอย่างละเอียดรอบคอบนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการฯ จำนวน ๓ คณะ และกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ไว้เป็นเวลา ๑๕ วัน จากนั้นให้คณะอนุกรรมการฯ รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ทุกวันอังคาร ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ทั้งสามคณะ ได้แก่

๑. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย ประกอบด้วย

๑) นายดวง อินทะไชย	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒) ศาสตราจารย์ภาวิศ ทองโรจน์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓) นายเจริญ ภัคดีวานิช	เป็นอนุกรรมการ
๔) นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ	เป็นอนุกรรมการ
๕) รองศาสตราจารย์นพนธิ สุริยะ	เป็นอนุกรรมการ
๖) นายประเกียรติ นาสิมมา	เป็นอนุกรรมการ
๗) นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	เป็นอนุกรรมการ
๘) นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	เป็นอนุกรรมการ
๙) นายศักดิ์ เตชาชาญ	เป็นอนุกรรมการ
๑๐) นายศุภชัย ศรีหล้า	เป็นอนุกรรมการ
๑๑) นายสันติ พร้อมพัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๒) นางมุสตี ตามไท	เป็นอนุกรรมการ

๒. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง ประกอบด้วย

- ๑) รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์ เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
- ๒) นายกฤษ อาทิตย์แก้ว เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
- ๓) นายคณิน บุญสุวรรณ เป็นอนุกรรมการ
- ๔) นายจตุติ ไกรฤกษ์ เป็นอนุกรรมการ
- ๕) นายเจริญ จรรย์โกมล เป็นอนุกรรมการ
- ๖) นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ เป็นอนุกรรมการ
- ๗) นายประกิจ พลเดช เป็นอนุกรรมการ
- ๘) ศาสตราจารย์สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ เป็นอนุกรรมการ
- ๙) นายสุเทพ เจตนาการณ์กุล เป็นอนุกรรมการ
- ๑๐) ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์ เป็นอนุกรรมการ
- ๑๑) นายอนุสรณ์ ธรรมใจ เป็นอนุกรรมการ

๓. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- ๑) พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
- ๒) นายถวิล ไพรสณฑ์ เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
- ๓) นายสมศักดิ์ เทียมศิริสุรนนท์ เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
- ๔) นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นอนุกรรมการ
- ๕) นายชำนาญ สักดิเศรษฐ์ เป็นอนุกรรมการ
- ๖) นายนิพนธ์ วิชัยยุทธศาสตร์ เป็นอนุกรรมการ
- ๗) นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์ เป็นอนุกรรมการ
- ๘) นายไพจิต ศรีวรขาน เป็นอนุกรรมการ
- ๙) นายวิรัช รัตนเศรษฐ์ เป็นอนุกรรมการ
- ๑๐) นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย เป็นอนุกรรมการ
- ๑๑) นายอรรถพล สรสุชาติ เป็นอนุกรรมการ
- ๑๒) รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช เป็นอนุกรรมการ
- ๑๓) นายศุภชัย โพธิ์สุ เป็นอนุกรรมการ

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ พิจารณาเห็นว่าในการดำเนินงานนั้นสมควรเปิดโอกาสให้ประชาชน สถาบัน และองค์กรในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ตลอดจนพรรคการเมืองทุกพรรคได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ นอกจากนี้ เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้เปิดโอกาสและช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นในหลายช่องทาง กล่าวคือ ทางเว็บไซต์ของรัฐสภา <http://www.parliament.go.th> ทาง ตู้ ปณ. ๑๘๕ ปณ.ฝ. รัฐสภา รวมทั้งได้ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนทุกแขนงในการเผยแพร่ช่องทางการแสดงความคิดเห็นเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้มีหนังสือไปยังพรรคการเมือง สถาบันและองค์กรต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันพระปกเกล้า สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่มีบทบาททางการเมืองและเป็นที่น่าสนใจของประชาชน และยังได้มีการจัดเวทีสมัชชาสมานฉันท์ในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นนำประเด็นมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมืองโดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายของสังคม

หลังจากที่คณะอนุกรรมการฯ ทั้งสามคณะ ได้พิจารณารายละเอียดของกรอบการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาจนได้ข้อสรุปข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา ดังที่จะได้กล่าวในบทต่อไป

บทที่ ๒

การสร้างสมานฉันท์ในบ้านเมือง

จากที่มาและสภาพความรุนแรงของปัญหาในบทที่ ๑ ดังกล่าว คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าต้องเร่งพิจารณา ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวม ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างสมานฉันท์ในบ้านเมืองให้เกิดขึ้นและ หวนคืนกลับสู่ความรัก ความสามัคคีปรองดองกันของคนในชาติ หวนคืนกลับสู่ ความเป็นคนไทยที่มีจิตใจอ่อนโยน เป็นมิตร มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเต็ม ไปด้วยรอยยิ้มที่คนทั้งโลกยกย่องและกล่าวถึงโดยเร็วที่สุด กรรมการทุกคนมีความเชื่อ และมั่นใจว่าในส่วนลึกของหัวใจคนไทยทุกคนไม่ว่าจะแตกต่างกันเพราะอุดมการณ์ ทางการเมือง ความเป็นพรรคการเมือง สถาบัน องค์กร ภาคส่วนต่างๆ จนเกิดความ ขัดแย้งและเกิดการแบ่งสีแบ่งฝ่าย แต่สุดท้ายทุกคนต่างเรียกร้องเรียกหาความดีงาม ที่บรรพบุรุษของคนไทยสร้างและปฏิบัติสืบกันมาจนเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรม อันงดงามของชาติไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

ดังนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จึงได้แต่งตั้งและมอบหมายให้ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย เร่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเร่งด่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นปัญหา แนวคิด วิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดเพื่อนำไปสู่การแก้ไขวิกฤติซึ่งเป็นปัญหาของ ประเทศชาติ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้เร่งดำเนินการอย่างรวดเร็ว จริงจังและต่อเนื่อง ภายในระยะเวลาอันจำกัด (๒ สัปดาห์) และเร่งจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการ สมานฉันท์ฯ แม้จะต้องมีการประชุมระดมความคิดเห็นจากอนุกรรมการฯ ถึง ๘ ครั้ง โดยเชิญผู้แทนจากองค์กรภาคีเครือข่าย ๑๑ องค์กร รวมทั้งสถาบันการศึกษาใน เขตกรุงเทพและปริมณฑล ๑๔ สถาบัน เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น อีกทั้ง ยังมีกิจกรรมการจัดสัมมนาอีกก็ตาม

หน้าว่าง

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้พิจารณารายงานอย่างละเอียดรอบคอบถึง ๒ ครั้ง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบด้วยกับรายงานของ คณะอนุกรรมการฯ แต่มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำให้เหมาะสมกับความสลับซับซ้อนทางความคิดซึ่งมีความละเอียดอ่อนต่อสถานการณ์ความขัดแย้ง ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การสร้างสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทยอย่างแท้จริง และหลังจากนั้นคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้ร่วมกับคณะอนุกรรมการฯ และสถาบัน พระปกเกล้า จัดกิจกรรมสื่อสารมวลชนกับการสร้างสมานฉันท์ทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ในชื่อรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ โดยประธานรัฐสภาได้ให้เกียรติเป็นอย่างสูงมาเป็นประธาน กล่าวเปิดรายการ ทั้งนี้โดยได้รับความอนุเคราะห์ในการประสานงานจาก นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล และในฐานะ กรรมการสมานฉันท์ฯ เป็นอย่างยิ่ง

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จึงได้พิจารณา ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวม ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างสมานฉันท์ในบ้านเมือง ทั้งจากรายงานของ คณะอนุกรรมการฯ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการให้ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประชาชน องค์กร สถาบัน ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ของ สังคมไทย สรุปได้ดังนี้

แนวคิด

๑. คนไทยทุกคน คือ ส่วนหนึ่งของทางออกของปัญหาความขัดแย้งในปัจจุบัน
๒. กระบวนการสมานฉันท์เป็นเรื่องเร่งด่วน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน ใช้เวลา อาศัยความอดทน อาศัยภาคีและเครือข่ายของสังคมทุกภาคส่วน
๓. ต้องปลูกจิตสำนึกให้คน มีความเห็นร่วม เกิดความรักและผูกพัน ประเทศ รู้จักทดแทนบุญคุณแผ่นดินเกิด

๔. ต้องสร้างความตระหนักในวิกฤติที่ประเทศเผชิญอยู่ เกิดความเห็นร่วมอย่างมีพลังและมีเป้าหมายที่จะร่วมมือกันพาสังคมไทยออกจากวิกฤติครั้งนี้ ไปสู่ความสงบสุขและสมานฉันท์

๕. ต้องสร้างกระแสสมานฉันท์ให้เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทย

แนวทางการดำเนินการ

๑. ระบุเร่งด่วน ผลักดัน สนับสนุน และส่งเสริมภารกิจของกระบวนการสมานฉันท์ไปสู่กระบวนการเลือกตั้งอย่างสันติ สุจริต และเที่ยงธรรม รวมถึงการพิจารณากินสิทธิและความเป็นธรรมให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกตัดสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

ข้อเสนอในระยะเร่งด่วน

๑.๑ ลดทิวติ อคติ วิวาทะ และการตอบโต้ใส่ร้ายทางการเมือง

๑.๑.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- นักการเมือง/พรรคการเมืองทุกพรรค/กลุ่มการเมือง
- องค์กร/แกนนำทางความคิดทุกฝ่าย
- สื่อสารมวลชน/นักวิชาการ/นักวิพากษ์/ผู้มีบทบาท

ชี้นำทางสังคม

๑.๑.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- ลดการตอบโต้การใส่ร้ายและทำลายเครดิตทางการเมืองระหว่างนักการเมือง โฆษกและคณะของทุกพรรคการเมือง และทุกกลุ่มการเมือง
- สื่อมวลชนลดพื้นที่การนำเสนอข่าว การวิวาทะตอบโต้ และการใส่ร้ายทางการเมือง ซึ่งเร่งเร้าให้เกิดความรุนแรงและความแตกแยก
- องค์กร/ผู้มีบทบาทชี้นำทางสังคม/นักวิชาการ/นักวิพากษ์ ยุติการให้ความเห็นที่เป็นการปลุกระดม และเร่งเร้าให้เกิดความรุนแรงและแตกแยก

๑.๑.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ลดระดับความขัดแย้งในประเด็นการเมือง
- ลดเงื่อนไขการสร้างควมสับสน ไม่สบายใจ และความขัดแย้งให้แก่ประชาชนทั่วไป
- สังคมโดยรวมมีความผ่อนคลาย
- บุคคล/กลุ่มบุคคลที่สร้างวิวาทะ และใส่ร้ายทางการเมืองจะถูกเพิกเฉย ไม่ได้รับความสนใจจากสื่อและสังคม

๑.๒ ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรลดเงื่อนไขความขัดแย้งที่มีอยู่เดิมและไม่สร้างเงื่อนไขใหม่ที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งเพิ่มขึ้น

๑.๒.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน

๑.๒.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรใช้สภาฯ เป็นเวทีในการแก้ไขปัญหา
- ทั้งสองฝ่ายต้องทำงานการเมืองภายใต้กรอบกติกาที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ พัฒนาชาติ บ้านเมือง และสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศชาติ
- ฝ่ายรัฐบาลควรพิจารณาการจัดสรรงบประมาณให้พื้นที่ต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม
- ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรจะลดคำพูดที่กล่าวหาและใส่ร้ายประชดประชันผ่านสื่อมวลชน

๑.๒.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ลดเงื่อนไขแห่งความขัดแย้งและส่งสัญญาณไปถึงผู้สนับสนุนแต่ละฝ่าย
- สังคมมีความผ่อนคลาย
- การแก้ไขปัญหาก่อเกิดขึ้นในสภาฯ

๑.๓ สื่อสารมวลชนกับการสร้างสังคมสมานฉันท์

๑.๓.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- องค์กรสื่อมวลชนทุกประเภท/องค์กรภาคประชาชน

๑.๓.๒ แนวทางการปฏิบัติ

(๑) ให้รัฐสภาเป็นเจ้าภาพประสานงานสร้างเครือข่ายภาคีองค์กรสื่อมวลชนและขอความร่วมมือ

- ให้ลดพื้นที่การนำเสนอข่าว และ/หรือวิธีนำเสนอข่าวที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง/แตกแยก และ/หรือปลุกเร้าให้ผู้ชม/ผู้ฟัง ใช้ความรุนแรง

- จัดสมัชชาสมานฉันท์ทางอากาศ

(๒) สร้างจุดประสงค์/ความเห็นร่วมเพื่อขับเคลื่อนสังคม อาทิ “รู้จักสามัคคี รวมทุกสีเพื่อชาติไทย” “รักในหลวงห่วงชาติไทย” “รู้จักสามัคคี รวมทุกสีเพื่อประเทศไทย” “คนไทยแตกต่างกันแต่ไม่แตกแยก” “รู้จักสามัคคี สร้างความดีเพื่อชาติไทย” “รักเธอประเทศไทย”

(๓) ภาคีองค์กรสื่อมวลชนร่วมกับภาคีองค์กรภาคประชาชนร่วมกันใช้มาตรการลงโทษทางสังคมต่อ บุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมชักนำไปสู่ความแตกแยกและการใช้ความรุนแรง

๑.๓.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- พื้นที่ข่าวที่ใส่ร้ายและทำให้สังคมไทยเกิดความแตกแยกลดลง

- พื้นที่ข่าวที่สร้างสรรค์ นำพาสังคมไทยออกจากวิกฤติโดยสติและปัญญาเพิ่มมากขึ้น

- เกิดความร่วมมือในอันที่จะสร้างพลังสร้างสรรค์เป็นกระแสนวม

- สังคมจะได้สติ เกิดปัญญาในการหาทางออกจากวิกฤติสู่ความสงบสันติ

๑.๔ จัดให้มีกระบวนการเจรจาเพื่อสันติ

๑.๔.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มบุคคล / กลุ่มการเมือง / กลุ่มที่มีความขัดแย้ง

๑.๔.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- รัฐสภาเป็นเจ้าภาพในการสนับสนุนให้มีกระบวนการเจรจาเพื่อสันติเกิดขึ้น ทั้งนี้ การเจรจาอาจมีได้หลายรูปแบบ รวมไปถึงการเจรจาประสานอย่างไม่เป็นทางการ และการเจรจาบนโต๊ะด้วย ทั้งนี้ ควรมีรูปแบบการเจรจาที่ไม่เป็นทางการให้มากกว่าที่เป็นอยู่

๑.๔.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ยุติความขัดแย้งทางสังคม
- สังคมมีความสันติสุข
- เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่กระบวนการเยียวยาผู้ได้รับ

ผลกระทบ อันจะนำไปสู่ความสมานฉันท์

๑.๕ จัดสมัชชาสมานฉันท์ส่วนภูมิภาค

๑.๕.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- ประชาชนทั่วไปในทุกภูมิภาค

๑.๕.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- รัฐสภาเป็นเจ้าภาพ มอบหมายให้คณะกรรมการสมานฉันท์ประสานงานกับหน่วยงาน/องค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดสมัชชา (เช่น สำนักงานสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สสส. พอช. สมัชชาคุณธรรม) เป็นภาคีดำเนินการจัดเวทีสมัชชาใน ๔ ภูมิภาค โดยเร็วที่สุด เพื่อรับฟังข้อเสนอและความคิดเห็นประชาชนในเรื่องการสมานฉันท์

๑.๕.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- มีพื้นที่ให้ประชาชนทุกฝ่ายได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ และรับฟังซึ่งกันและกัน

- สร้างกระแสสังคมให้ตระหนักถึงผลเสียหายของวิกฤติอันเกิดจากความแตกแยกในปัจจุบัน และตระหนักในความจำเป็นและคุณค่าของการสร้างสมานฉันท์

๑.๖ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมานฉันท์และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- สมาชิกรัฐสภา
- องค์กรประชาชนทุกภาคส่วน

๑.๖.๒ แนวทางการปฏิบัติ

- รัฐสภาเป็นเจ้าภาพมอบให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาโดยศึกษารวบรวมข้อดี ข้อเสียของรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๐ รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้รัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในช่วงที่ผ่านมาว่ากระทบใคร กลุ่มใดบ้าง รวมถึงควรพิจารณาการเยียวยาเบื้องต้น

- รัฐสภาพิจารณาแนวทางดำเนินการต่อไป เช่น หากจำเป็นอาจต้องมีกลไก/องค์กร ที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจดำเนินการในระยะสั้น โดยแก้ไขบางมาตราเพื่อให้มีกติกาที่เป็นธรรม เพื่อนำไปสู่การเลือกตั้ง

- พิจารณาแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง เป็นต้น รวมทั้งออกกฎหมายที่นำไปสู่ความสมานฉันท์ เช่น พรบ. ปรองดองแห่งชาติ

๑.๖.๓ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- ได้กติกาพื้นฐานที่เป็นธรรมสำหรับสังคมที่ดั่งามสงบสุขและสันติ

- ลดเงื่อนไขความขัดแย้ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้นำของคู่ขัดแย้ง

- ผ่อนคลายความขัดแย้ง มองเห็นทิศทางไปสู่สันติสุขของสังคม

๑.๖.๔ โครงการและกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการเร่งด่วน

(๑) การสร้างกระแสร่วม ความเห็นร่วม และเป้าหมายร่วม

คณะอนุกรรมการฯ ได้ขอความร่วมมือจาก สำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจในระหว่างวันที่ ๒๐-๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ (สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นแบบท่ายภาคผนวก)

(๒) การจัดเวทีเพื่อจัดทำภาพอนาคตประเทศไทย

คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการแล้ว โดยการจัดสัมมนาโครงการ “จำลองภาพสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต” (Scenarios) ร่วมกับสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล ในระหว่างวันที่ ๘-๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ นนทบุรี รีสอร์ท จังหวัดนนทบุรี (สรุปผลการสัมมนาแบบท่ายภาคผนวก)

(๓) การจัดเวทีสมัชชาทางอากาศ

(๔) การจัดเวทีสมัชชาภูมิภาค

สำหรับการจัดเวทีสมัชชาทางอากาศ และสมัชชาภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดพื้นที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ

โดยรูปแบบการจัดเวทีสมัชชาทางอากาศ ครั้งแรกจัดในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็นการถ่ายทอดสดจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร พร้อมกับเชื่อมต่อสัญญาณจากสถานีเครือข่ายใน ๔ ภูมิภาค (จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช) ทั้งนี้ให้ประชาชนได้ร่วมเสนอความคิดเห็นผ่านช่องทางโทรศัพท์ ๔๐ คู่สาย และส่งข้อความทางโทรศัพท์ (SMS)

(๕) การจัด Civic Education ในหลักสูตรกระบวนการเจรจาแบบสันตนาเพื่อสร้างสันติสุข กระบวนการฟังเพื่อสร้างสังคมสมานฉันท์ และการสร้างแกนนำกระบวนการสมานฉันท์เพื่อทำงานในพื้นที่

๒. ระยะกลาง สนับสนุน ศึกษา นำเสนอผลการศึกษาเชิงปฏิบัติ ทดลองปฏิบัติ และกระบวนการสร้างวิถีและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมไทย

๓. ระยะยาว สนับสนุนกระบวนการ “การเมืองภาคพลเมือง” ให้เข้มแข็ง

ข้อเสนอในระยะกลาง - ยั่งยืน

เสนอให้รัฐสภาแต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์ถาวร ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการชุดใหญ่เป็นแกนหลักและให้คณะอนุกรรมการฯ เป็นคณะทำงาน ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของรัฐสภา/ตามวาระประธาน เพื่อเป็น “กลไกกลาง” ที่ทุกฝ่ายในสังคมยอมรับ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีเหตุผล ดังนี้

๑. เพื่อรองรับกระบวนการปฏิรูปการเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
๒. เพื่อรองรับกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่จะเกิดขึ้น
๓. เพื่อรองรับการยุบสภา และนำไปสู่การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างสุจริต เทียบธรรม และสันติ
๔. เพื่อเป็นเวทีกลางขับเคลื่อน “กระบวนการสมานฉันท์ในชาติ”

บทที่ ๓

การปฏิรูปการเมือง

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ประเทศไทยได้เริ่มมีการปฏิรูปการเมือง การปกครองมาในระดับหนึ่งแม้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะล้มลุกคลุกคลานเพราะไม่อาจหลุดพ้นสถานะที่นักวิชาการทางรัฐศาสตร์เรียกว่า “วงจรรูปทวิทางการเมือง (Vicious Circle)” นั่นคือ การวนเวียนอยู่ระหว่างการปฏิวัติรัฐประหาร การร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ การเลือกตั้ง การจัดตั้งรัฐบาล รัฐบาลบริหารงานโดยมีการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงจนนำไปสู่การปฏิวัติรัฐประหาร วนเวียนเป็นวงจรเช่นนี้เรื่อยมา

ต่อมาเมื่อโลกก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ จึงเกิดกระแสแนวคิดว่าควรมีการปฏิรูปเพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่ความมีเสถียรภาพ ความมั่นคงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันและยืนหยัดอยู่บนเวทีโลกได้ จนเกิดแนวคิดให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งต่อมา มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป้าหมายสำคัญในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมี ๕ ประการ ได้แก่

๑. การให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ เนื่องจากถ้ารัฐบาลไม่มีเสถียรภาพแล้ว จะทำให้การพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนเกิดความยากลำบาก ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงประสงค์ให้รัฐบาลมีความเข้มแข็ง

๒. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต เนื่องจากจุดอ่อนของระบบการเมืองที่เป็นอยู่ในอดีตมีการทุจริตกันเป็นอย่างมาก จึงกำหนดให้มีองค์กรตรวจสอบ

หน้าว่าง

ต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้เกิดความโปร่งใส รวมทั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีดังกล่าวจะต้องเป็นอิสระ

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากในอดีตประชาชนได้ถูกกันออกไปจากทางการเมืองโดยสิ้นเชิง จะมีส่วนร่วมการเมืองก็เพียงวันที่ไปลงคะแนนเลือกตั้งเท่านั้น

๔. การให้มีหลักประกันในเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่การบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ในทางปฏิบัติต้องมุ่งคุ้มครองเพื่อมิให้ประชาชนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ

๕. การแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจนระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาในระลอกหนึ่ง ก็พบว่าเป้าหมายของการปฏิรูปการเมืองมีการบรรลุผลชัดเจนเพียงประการเดียว คือ การมีรัฐบาลที่มีผู้นำฝ่ายบริหารที่เข้มแข็ง (Strong Executive) นอกจากนี้พบว่าเริ่มประสบปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งหากได้มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิรูประบบการเมืองโดยการทบทวนและการประเมินผลปัญหาการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองอีกระดับหนึ่ง โดยมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางประเด็นหรือบางมาตรา (ก่อนที่จะมีการทำรัฐประหารในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙) จะทำให้เกิดผลดีแก่ประเทศอย่างมหาศาล การไม่สามารถแก้ไขรัฐธรรมนูญในกรณีดังกล่าวได้ นอกจากจะทำให้เกิดแรงกดดันความขัดแย้งและเกิดเหตุการณ์รัฐประหารในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ แล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็ยังไม่ได้จบสิ้น แต่กลับลุกลามบานปลายเรื่อยมา จนเกิดการแบ่งสีแบ่งฝ่าย และเกิดเป็นความขัดแย้งที่ร้าวลึกจนถึงปัจจุบัน

จากความเป็นมาและสภาพความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จึงได้แต่งตั้งและมอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางปฏิรูปการเมือง

ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเร่งด่วนโดยการพิจารณาศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบ และรวบรวมความเห็นและประเด็นการปฏิรูปการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งที่มา ปัญหา แนวทางในการแก้ไข พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดทั้งในระยะเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว โดยให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในบางประเด็นและบางมาตรา ตลอดจนความเร่งด่วนในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติต่อไป

จากนั้นคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งจัดให้มีการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางการปฏิรูปการเมืองจากประชาชน องค์กร สถาบันทุกภาคส่วน แล้วได้นำ ผลการดำเนินงานทั้งหมดมาประมวลจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ เพื่อพิจารณา

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้ร่วมกันพิจารณารายงานของ คณะอนุกรรมการฯ อย่างละเอียดรอบคอบ เนื่องจากการปฏิรูปการเมือง บางเรื่อง มีความเป็นนามธรรมและมืองคาพยพต่าง ๆ เข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้องมากมาย อย่างไรก็ตาม กรรมการสมานฉันท์ฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบด้วย กับรายงานของคณะอนุกรรมการฯ แต่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมประเด็น สำคัญ ถ้อยคำ ให้เหมาะสมและผสมผสานกันระหว่างแนวความคิดเกี่ยวกับรัฐใน อุดมคติกับสภาพความเป็นจริงและวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย ทั้งนี้ เพื่อให้ สามารถนำไปเป็นคู่มือหรือแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็น รูปธรรมต่อไป

ประเด็นแนวทางการปฏิรูปการเมืองดังกล่าวประกอบด้วย

๑. โครงสร้างทางอำนาจ การบริหาร การเมือง และเศรษฐกิจ
๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคมและวิถีประชาธิปไตยของไทยและที่เป็นสากล ทั้งในระดับประชาชนและชุมชน โดยผ่านระบบการศึกษาและระบบอื่น ๆ ของสังคม
  ๑. บทบาททางการเมืองของภาคส่วนต่าง ๆ ที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น ภาคพลเมือง ภาคการเมือง (รัฐสภา/นิติบัญญัติ) ภาครัฐ (ราชการ/ศาล/องค์กรตามรัฐธรรมนูญ) และภาควิชาการ
  ๔. หลักนิติธรรม (Rule of Law) และระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ตามหลักแห่งการเป็นสังคม “นิติรัฐ”

สาระสำคัญของประเด็นปัญหาแต่ละกรอบและแนวทางในการแก้ไข
ปัญหา มีดังนี้

๑. โครงสร้างทางอำนาจ การบริหาร การเมือง และเศรษฐกิจ
  - ๑.๑ โครงสร้างทางอำนาจและการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ

๑.๑.๑ ปัญหา

(๑) โครงสร้างทางอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญ/องค์กรอิสระขึ้น โดยมีอำนาจอย่างกว้างขวางเป็นเสมือน “อำนาจที่สี่” จากที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญก่อนหน้านี้นี้เพียงสามอำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ซึ่งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ/องค์กรอิสระที่เพิ่มขึ้นมาใหม่นี้มีอำนาจมากขึ้นไป

(๒) ศาลซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น เพราะนอกจากจะยังคงอำนาจของฝ่ายตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีไว้อย่าง

เหนียวแน่นแล้วยังสามารถใช้อำนาจบางส่วนของฝ่ายบริหาร ใช้อำนาจบางส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติ และใช้อำนาจเกือบทุกส่วนขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๓) ที่มาและองค์ประกอบขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีความยึดโยงกับฝ่ายตุลาการมากเกินไป ในขณะที่ความยึดโยงกับรัฐสภามีน้อย และไม่ได้ยึดโยงกับประชาชนเลย เนื่องจากกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีสัดส่วนของฝ่ายตุลาการจำนวนมาก ทำให้ไม่ก่อให้เกิดความหลากหลายของคณะกรรมการสรรหาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

(๔) การแบ่งแยกอำนาจและถ่วงดุลระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ รวมทั้งอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ยังไม่ชัดเจน อำนาจนิติบัญญัติไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจบริหารได้ เนื่องจากรัฐบาลซึ่งเป็นเสียงข้างมากในฝ่ายนิติบัญญัติสามารถครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติได้ และเป็นปัญหาในด้านความเป็นอิสระในการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการก็ยังไม่มีความชัดเจนและเหมาะสม

๓.๑.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหา

(๑) ปรับปรุงโครงสร้างทางอำนาจเพื่อให้มีการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยของชาติเป็นสามฝ่าย ซึ่งเป็นอิสระต่อกันและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง และให้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจที่ไปเสริมอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการ และควบคุมตรวจสอบอำนาจบริหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

(๒) อำนาจของฝ่ายตุลาการควรจำกัดเฉพาะเรื่องการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งเป็นเสาหลักและที่พึ่งสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรม จึงควรลดบทบาทของฝ่ายตุลาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๓) ปรับปรุงให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีความยึดโยงและรับผิดชอบต่อรัฐสภาและประชาชนมากขึ้น

(๔) ในระยะยาวควรศึกษาแนวทางการแบ่งแยกอำนาจและถ่วงดุลระหว่างอำนาจต่าง ๆ ให้ชัดเจนและนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๑.๒ โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและการกระจายอำนาจ

สู่ท้องถิ่น

๑.๒.๑ ปัญหา

(๑) โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและโครงสร้างส่วนราชการยังไม่สนองต่อการพัฒนาประเทศ มีความไม่สอดคล้องกันในการนำนโยบายของฝ่ายการเมืองและรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระบบราชการ

(๒) การสนับสนุนงบประมาณยังไม่สอดคล้องต่อนโยบายและแผนงานที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

(๓) ยังไม่มีการนำระบบธรรมาภิบาลมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงาน และในการปฏิบัติงานในระบบราชการอย่างแท้จริง

(๔) การเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาเรื่องอามิสสินจ้างและการทุจริตคอร์รัปชัน

(๕) ระบบการติดตามประเมินผลบุคคลและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพ

๑.๒.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหา

(๑) การกำหนดนโยบายของรัฐบาลต้องคำนึงถึงกรอบอำนาจหน้าที่และข้อจำกัดของโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและระบบราชการ และโครงสร้างและระบบราชการต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถรองรับและดำเนินการตามนโยบายที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสันติสุขในสังคมได้

(๒) การสนับสนุนงบประมาณต่อหน่วยงานภาครัฐต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนงานอย่างจริงจัง การกระจายอำนาจด้านงบประมาณและการบริหารจัดการไปสู่ท้องถิ่นต้องมุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นเอง

(๓) ปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินในระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นคุณภาพคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริม

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส และตรวจสอบได้

(๔) เครื่องครัดให้การเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจ ในระบบราชการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นความรู้ความสามารถและการอุทิศตนต่อการปฏิบัติหน้าที่และการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ

(๕) ให้มีระบบการติดตามประเมินผลบุคคลและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถลงโทษหรือถอดถอนผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดหรือบริหารงานขาดประสิทธิภาพได้

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรีบแก้ปัญหา เรื่องการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจโดยมิชอบ เช่น การซื้อเสียง การใช้ความรุนแรง ต่าง ๆ การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น

๑.๓ พรรคการเมือง (ในด้านการให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง)

๑.๓.๑ ปัญหา

(๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของพรรคการเมืองยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ในปัจจุบันการดำเนินการต่าง ๆ ทางการเมืองของพรรคการเมืองเป็นไปตามความประสงค์ของนายทุนหรือผู้ให้ความอุปการะพรรคทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของพรรคการเมืองมีลักษณะไปในทางถอนทุนคืนมากกว่าการที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน

(๒) การสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนพัฒนาพรรคการเมืองโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาพรรคการเมือง มีกฎระเบียบที่ยากในการปฏิบัติ เช่น ต้องมีสาขาพรรคในแต่ละภูมิภาค หรือจัดสรรตามจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง เป็นต้น อาจส่งผลต่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ตั้งใหม่ได้

(๓) การยุบพรรคการเมือง และการตัดสิทธิทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรคในกรณีที่กรรมการบริหารพรรคกระทำความผิดต่อกฎหมายการเลือกตั้งทำให้เกิดความอ่อนแอในการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมือง เนื่องจากแนวคิดที่ต้องการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองสำหรับประชาชน หากต้องมีเหตุการณ์ยุบพรรคจากการกระทำความผิดของกรรมการบริหารพรรคอาจไม่เป็นการยุติธรรมต่อประชาชนผู้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น

(๔) การดำเนินการและการบริหารของพรรคการเมืองขาดความเป็นประชาธิปไตยพรรคการเมืองต้องดำเนินการทางการเมืองตามความประสงค์ของนายทุนหรือผู้ให้การสนับสนุนพรรค สมาชิกพรรคไม่สามารถมีสิทธิตัดสินใจในการดำเนินงานของพรรคได้อย่างมีอิสระ

๑.๓.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของพรรคการเมือง เช่น

- เงินที่บริจาคให้แก่พรรคการเมืองมีสิทธินำมาลดหย่อนภาษีได้เพิ่มมากขึ้นจากที่กำหนดไว้เดิม เพื่อให้เกิดความผูกพันระหว่างประชาชนและพรรคการเมือง

- ให้ประชาชนสามารถบริจาคเงินที่เสียภาษีเงินได้ให้กับพรรคการเมืองได้ไม่เกินร้อยละ ๑ ของภาษีที่ต้องจ่ายให้กับรัฐในแต่ละปี

- การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการสมัครและลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง

(๒) ในกรณีที่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกพรรคการเมือง แต่มีได้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาการเมือง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

เป็นการเฉพาะ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น ๆ ให้เข้มแข็ง โดยเร็ว

(๓) กรณีกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรยุบพรรคการเมือง แต่ควรลงโทษเฉพาะตัวบุคคลที่ทำความผิด สำหรับกรรมการบริหารพรรคที่กระทำผิดให้เพิ่มโทษขึ้นมากกว่าเดิมด้วย ทั้งนี้ การลงโทษผู้กระทำผิดต้องไม่รวมการตัดสิทธิการออกเสียงเลือกตั้งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนด้วย

(๔) การกำหนดนโยบาย การได้มาซึ่งผู้บริหาร การบริหาร และการดำเนินงานของพรรคการเมืองต้องมีความเป็นประชาธิปไตย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคในการดำเนินงานและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

๑.๔ นักการเมือง (ในด้านการให้นักการเมืองเข้มแข็ง)

๑.๔.๑ ปัญหา

(๑) ความไม่พร้อมในด้านความเข้าใจทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย และการมีสำนึกรับผิดชอบทางการเมืองเมื่อเกิดความบกพร่องในทางจริยธรรมหรือในหน้าที่ที่รับผิดชอบของนักการเมือง

(๒) แรงจูงใจให้นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่โดยซื่อสัตย์ สุจริตและรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมมากขึ้น

๑.๔.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนภาคบังคับ ด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการปลูกฝังทัศนคติ และคุณสมบัติ ของการเป็นนักการเมืองที่ดีในสถานศึกษาทุกระดับทุกสาขา รวมทั้งการให้มีสถาบัน พัฒนาบุคลากรทางการเมืองเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจเข้ามาเตรียมความพร้อมในการเป็นนักการเมืองที่ดีและมีคุณภาพ

(๒) จัดให้มีงบประมาณหรือกองทุนเพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ส.ส./ ส.ว.) ที่มีศักยภาพ และคุณสมบัติที่เหมาะสม แต่ขาดแคลนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้โอกาสแก่นักการเมืองและเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้งให้กว้างขวางขึ้น

(๓) ให้รางวัลหรือค่าตอบแทนพิเศษแก่นักการเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งผ่านการประเมินที่มีตัวชี้วัดชัดเจนตามที่กฎหมาย/ระเบียบกำหนดหรือจัดระบบสวัสดิการให้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีคุณภาพหลังจากพ้นวาระโดยจัดสรรงบประมาณหรือจัดตั้งกองทุนเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

๑.๕ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

๑.๕.๑ ปัญหาที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๑) คณะกรรมการสรรหามีสัดส่วนจากองค์กรตุลาการมากเกินไป และกระบวนการสรรหาขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน เนื่องจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้สัดส่วนคณะกรรมการสรรหามีที่มาจากองค์กรตุลาการมากเกินไปในการเข้ามามีบทบาทในการคัดเลือกบุคคลที่สมควรดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ควรเพิ่มสัดส่วนของคณะกรรมการสรรหาที่มาจากประชาชน

(๒) บทเฉพาะกาลมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง และมาตรา ๓๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นเหตุให้การสรรหาและการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญบางองค์กร ยังไม่ปฏิบัติตามวิถีทางประชาธิปไตย เพราะไม่ได้ดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๓) คุณสมบัติของผู้เข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญถูกกำหนดไว้จำกัดเกินไป เช่น ต้องเคยเป็นอธิบดีหรือเทียบเท่า หรือมีความรู้เฉพาะทาง เช่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น

(๔) ช่องทางในการได้มาซึ่งรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน ยังมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถได้รายชื่อของผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมอย่างกว้างขวาง

(๕) การให้สิทธิกรรมการสรรหายืนยันบุคคลที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทำให้วุฒิสภาไม่สามารถยับยั้งการแต่งตั้งบุคคลที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบได้ เนื่องจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่ทางวุฒิสภามีอำนาจทบทวนรายชื่อบุคคลที่ได้รับการสรรหาให้มาดำรงตำแหน่ง ต้องนำรายชื่อบุคคลนั้นขึ้นทูลเกล้าให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ยกเว้นในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้นที่หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบ ทางวุฒิสภาสามารถส่งรายชื่อกลับไปให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาใหม่ แต่คณะกรรมการสรรหาที่มีสิทธิยืนยันในรายชื่อเดิมไปให้วุฒิสภา ทางวุฒิสภาก็จำเป็นต้องดำเนินการต่อไป

(๖) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญต้องเคร่งครัดในการดำรงตำแหน่งและการปฏิบัติหน้าที่ และต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง

๑.๕.๒ แนวทางแก้ไขปัญหามาของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๑) กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้มีตัวแทนของภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทเป็นคณะกรรมการสรรหา และตรวจสอบกระบวนการสรรหา การได้มาซึ่งกรรมการสรรหาจากภาคประชาชนให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(๒) ควรมีการสรรหาและแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ยังมิได้มีการดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ครบทุกองค์กรในเวลาที่เหมาะสม

(๓) กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่กว้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไปที่มีผลงานหรือได้รับการยกย่องในความซื่อสัตย์สุจริตหรือเสียสละอุทิศตนเพื่อส่วนรวมเป็นที่ประจักษ์

(๔) เปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นๆ มีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง

(๕) บุคคลผู้ที่ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา หากบุคคลใดไม่ได้รับความเห็นชอบก็ให้เริ่มต้นกระบวนการสรรหาผู้ที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญรายนั้น ๆ ใหม่อีก

๑.๕.๓ ปัญหา บทบาท และอำนาจหน้าที่ (ยกตัวอย่างเฉพาะกรณีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

(๑) ข้อกำหนดวิธีการในการหาเสียงมีรายละเอียดมากจนเกินไปไม่สามารถปฏิบัติได้จริง เช่น ข้อกำหนดในการติดตั้งป้ายหาเสียงมีเงื่อนไขมากเกินไป

(๒) อำนาจในการวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ให้ใบเหลือง) หรือเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง (ให้ใบแดง) ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา โดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นที่สุด ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบดุลพินิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

(๓) ในการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งขาดความไว้วางใจของประชาชนในด้านความยุติธรรมของการดำเนินงานและการประกาศผลการเลือกตั้ง

๑.๕.๔ แนวทางแก้ไขเรื่องปัญหา บทบาท และอำนาจหน้าที่ (ยกตัวอย่างเฉพาะกรณีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

(๑) การออกข้อกำหนดในการหาเสียงเลือกตั้งควรคำนึงถึงวิถี และประเพณีวัฒนธรรมของสังคมไทยมาเป็นข้อพิจารณาด้วย

(๒) ให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ทั้งก่อนและหลังวันเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งตามผลคะแนน หากมีการร้องเรียนหรือตรวจพบ

การทุจริตถึงขั้นที่ต้องมีการเลือกตั้งใหม่หรือได้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนหรือหลังวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมเพื่อผู้ถูกร้องได้มีโอกาสพิสูจน์ข้อเท็จจริงในศาลยุติธรรม โดยในระหว่างรอการตัดสินของศาลยุติธรรม อาจให้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งงดการปฏิบัติหน้าที่หรือสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามปกติ

(๓) ในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเลือกตั้งและตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างจริงจัง

๑.๖ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

๑.๖.๑ ปัญหา

- (๑) ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้
- (๒) ความรุนแรงจากการแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติและ ความไม่สมดุลในการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
- (๓) ประชาธิปไตยในทางเศรษฐกิจ
- (๔) โครงสร้างทางเศรษฐกิจอันส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันภายใต้โลกาภิวัตน์
- (๕) อธิปไตยทางเศรษฐกิจในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๖.๒ แนวทางแก้ไขปัญหา

- (๑) ปฏิรูประบบโครงสร้างภาษีและระบบสวัสดิการสังคมให้เกิดความเป็นธรรมและครอบคลุมทุกภาคส่วน
- (๒) พัฒนาระบบ องค์กร กลไกในการจัดสรรและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติให้มีความเป็นธรรม ส่งเสริมและควบคุมให้การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างสอดคล้องกับการสร้างความสมดุลและความยั่งยืนของระบบทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๓) พัฒนาระบบ องค์กร กลไกให้เกิดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบการ รวมทั้งความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ

(๔) มีแผนยุทธศาสตร์ลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน/ทรัพยากรมนุษย์ การลงทุนทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัยต่าง ๆ

(๕) พัฒนabethาและกลไกของรัฐสภาและการเมืองภาคประชาชนให้เข้มแข็ง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเมื่อเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจหรือสร้างความพร้อมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญต่อไป

๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคมและวิถีประชาธิปไตยของไทยและที่เป็นสากล ทั้งในระดับปัจเจกชนและชุมชน

๒.๑ ปัญหา

(๑) เยาวชนและประชาชนทั่วไปขาดค่านิยมและจิตสำนึกประชาธิปไตยและขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองและการดำรงอยู่ตามระบอบประชาธิปไตย

(๒) การพัฒนาประชาธิปไตยภายใต้แรงกดดันของระบบอุปถัมภ์

(๓) บทบาทและการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

(๔) การล้มล้างระบอบประชาธิปไตยโดยการรัฐประหารหรือการใช้อำนาจนอกวิถีทางประชาธิปไตย หรือมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ

(๕) การทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบในภาครัฐและภาคการเมือง

๒.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งระบบและทุกระดับ โดยการปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน และการพัฒนาผู้สอนในวิชา/สาระที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การสร้างวินัยและจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตย พร้อมมีตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้

(๒) ส่งเสริมสถาบันครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา ให้มีบทบาทในการปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยและใฝ่สุจริต ให้เป็นจิตสำนึกและนิสัยของเยาวชนและประชาชนทั่วไป เนื่องจากประชาชนเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย พร้อมมีตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้

(๓) สถาบันทางวิชาการ/สถาบันอุดมศึกษา ควรเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานที่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและของโลก ประวัติบุคคลสำคัญของไทยและของโลกที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย รวมทั้งการชำระประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศไทย พร้อมมีตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้

(๔) ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยและระบบธรรมาภิบาลในการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง พัฒนานักการเมืองและนักบริหารส่วนท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกสาธารณะ ไม่แก้ปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองโดยใช้ความรุนแรง และสร้างระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกๆ มิติในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) พรรคการเมืองและนักการเมืองทุกระดับต้องไม่ส่งเสริมสนับสนุนหรือดำเนินการให้มีระบบอุปถัมภ์เพื่อสร้างแรงจูงใจหรือภาวะกดดันในการออกเสียงเลือกตั้ง เช่น การให้อามิสสินจ้าง การข่มขู่ หรือการเลือกปฏิบัติในการสนับสนุนงบประมาณหรือการดำเนินโครงการในพื้นที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกตั้งเป็นการเฉพาะ

(๖) พรรคการเมืองและนักการเมืองต้องไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้สนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมืองที่ขัดต่อกฎหมายและจริยธรรมทั้งในภาคราชการและภาคเอกชน รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันการนำเงินของธุรกิจเอกชน/บุคคลไปสนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมืองให้กระทำการที่ผิดจริยธรรมและทำนองคลองธรรม

(๙) ปฏิรูปสื่อให้เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาและเสนอทางออกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม และการเมืองอย่างแท้จริง โดยมีแนวทาง เช่น

- รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งหรือการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นสื่อกลางในการพัฒนาการเมือง และระบบประชาธิปไตยเป็นการเฉพาะ

- การจัดสรรงบประมาณประชาสัมพันธ์กิจกรรมของรัฐผ่านสื่อต่าง ๆ ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ

- รัฐต้องคุ้มครองสวัสดิภาพในการประกอบวิชาชีพกรณีถูกอำนาจภายนอกแทรกแซงอันเนื่องจากการเสนอข่าวตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ เช่น การจัดตั้งสหภาพรวมของสื่อหรือนักข่าวสายการเมือง หรือการจัดตั้งกองทุนคุ้มครองกรณีได้รับอันตรายจากการเสนอข่าวทางการเมือง

(๑๐) นักการเมืองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องใฝ่สุจริตและมีจิตสำนึกสาธารณะ รวมทั้งการไม่ฝักใฝ่หรือดำเนินการใด ๆ ให้มีการใช้อำนาจนอกระบบประชาธิปไตยมาแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

(๑๑) สร้างภูมิทัศน์ทางมิให้มีการใช้วิธีรัฐประหารมาแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดย

- ให้ถืออำนาจการบริหารประเทศของรัฐบาลเป็นอำนาจสูงสุด (Supreme) เหนืออำนาจการบริหารรัฐทุกอำนาจ รวมทั้งอำนาจทางทหาร

- สร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยให้กับผู้นำเหล่าทัพทุกเหล่าทัพ มิให้มีการใช้อำนาจนอกระบบประชาธิปไตยมาแก้ปัญหาทางการเมือง

- ไม่ถือคณะรัฐประหารเป็นรัฐอธิปัตย์ และคำสั่งของคณะรัฐประหารไม่ถือเป็นกฎหมาย โดยให้ศาล ข้าราชการ นักกฎหมาย นักวิชาการ สื่อมวลชนและผู้นำในวงการต่าง ๆ มีบทบาทเชิงนำในการแสดงความรังเกียจ ปฏิเสธ และไม่ยอมรับอำนาจและคำสั่งของคณะรัฐประหาร

(๑๒) สร้างจิตสำนึกหรือสนับสนุนให้ผู้มีจิตสำนึกมีพลังร่วมในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน และการใช้อำนาจนอกระบบประชาธิปไตยมาแก้ปัญหาทางการเมืองในทุกวิถีทาง

(๑๑) ผลักดันให้มีข้อกำหนดในกฎบัตรอาเซียนให้แก่ปัญหาทางการเมืองโดยการรัฐประหารเป็นข้อห้ามในประชาคมอาเซียน

(๑๒) ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจของนักการเมือง/ข้าราชการ โดยภาคประชาชน โดยให้มีกฎหมายรองรับและมีงบประมาณ หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนภารกิจนี้โดยเฉพาะ

๓. บทบาททางการเมืองของภาคส่วนต่าง ๆ ที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น ภาคพลเมือง ภาคการเมือง (รัฐสภา/นิติบัญญัติ) ภาครัฐ (ราชการ/ศาล/องค์กรตามรัฐธรรมนูญ) และภาควิชาการ

๓.๑ ปัญหา (ยกตัวอย่างเฉพาะกรณีภาคพลเมือง)

ขาดแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” มีสิทธิเพียงเข้าชื่อเสนอและมีโอกาสแค่แสดงความคิดเห็นในระหว่างการพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราเท่านั้น แต่ถ้ารัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบในวาระสาม เจตจำนงของประชาชนก็ไม่มีผล

๓.๒ แนวทางแก้ไข (เฉพาะกรณีภาคพลเมือง)

(๑) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอร่างกฎหมายและแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ จะบัญญัติให้ประชาชนจำนวนห้าหมื่นคนสามารถเข้าชื่อกันเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ ในกรณีที่มีการเสนอการแก้ไขรัฐธรรมนูญของประชาชนได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาในขั้นรับหลักการ (วาระที่ ๑) ซึ่งจะต้องนำเสนอรัฐสภาให้พิจารณาเป็นสามวาระ หากสมาชิกรัฐสภาลงมติไม่เห็นชอบในวาระสาม ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นก็ตกไป ซึ่งในกรณีนี้ ควรกำหนดให้มีการลงประชามติเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินในขั้นสุดท้าย สำหรับเรื่องการลงประชามตินั้น ควรใช้เฉพาะการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

(๒) กรณีที่มีการเสนอร่างกฎหมายทั่วไปจากประชาชนตามหมวดที่ ๓ และหมวดที่ ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วนั้น ควรกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐-๙๐ วัน และอาจใช้ชื่อผู้นำในการดำเนินการเสนอกฎหมายเป็นชื่อกฎหมายนั้นก็

(๓) กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและสร้างกลไกให้ประชาชน มีบทบาทในการตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาล องค์กร ตามรัฐธรรมนูญและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ รวมทั้งการตรวจสอบและ ถอดถอนนักการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ต้องสร้าง กลไกในการเข้าถึงข้อมูลของทางราชการได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวางเพื่อเสริมสร้าง การพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม

๔. หลักนิติธรรม (Rule of Law) และระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อ การพัฒนาประชาธิปไตย ตามหลักแห่งการเป็นสังคม “นิติรัฐ”

๔.๑ ปัญหา

(๑) ที่มาของกฎหมายที่ขัดต่อหลักนิติธรรมและไม่ส่งเสริม กระบวนการประชาธิปไตย

(๒) กระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นไป ตามหลักนิติธรรม หรือมีสองมาตรฐาน

๔.๒ แนวทางแก้ไข

(๑) ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงสิทธิ ความเท่าเทียมและความเสมอภาค เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดสรร แบ่งปันทรัพยากรและที่ดินทำกิน รวมทั้งการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐ

(๒) ให้มีการบังคับใช้กฎหมายในแนวทางและมาตรฐาน เดียวกันอย่างเคร่งครัดและเข้มแข็ง และมีมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง มิให้มีการใช้ อภิสิทธิ์ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย

(๓) แก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายซึ่งมีที่มาโดยไม่ชอบ ด้วยหลักนิติธรรม เช่น คำสั่งคณะรัฐประหารต่าง ๆ

บทที่ ๔

รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ นับจากวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน ประเทศไทยผ่านการใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วรวมถึง ๑๘ ฉบับ แต่ละฉบับสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ทางการเมืองของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโครงสร้างส่วนบนซึ่งประกอบด้วยสถาบันสูงสุดของประเทศ โครงสร้างทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นที่มาของอำนาจและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ตลอดจนวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน “รัฐธรรมนูญคือคนทุกคน (ในรัฐ) คนทุกคนคือรัฐธรรมนูญ อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ เคารพ ศรัทธา และเชื่อมั่นในรัฐธรรมนูญ ซึ่งนั่นหมายถึง การมีจิตสำนึกในจิตวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตย ที่คำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล รัฐธรรมนูญจึงมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัวเอง” วิฤตการณ์ทางการเมืองของสังคมไทยบ่อยครั้งมักมีการกล่าวอ้างว่าเป็นเพราะมีสาเหตุมาจากรัฐธรรมนูญจนทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองเกิดความแตกแยกขาดความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ นำพาประเทศชาติเสียหายอย่างร้ายแรง

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่ารัฐธรรมนูญมิได้มีปัญหาอยู่ในตัวเองเพียงเท่านั้น ดันตอที่เป็นปัจจัยที่มาจากปัญหาที่แท้จริงควรพิจารณาถึงการร่างรัฐธรรมนูญ ปัญหาการบังคับใช้และการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ “คน” เข้าไปเกี่ยวข้องในทุกกระบวนการทั้งสิ้น คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความตระหนักและเล็งเห็นถึงภารกิจที่สำคัญ

เร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งถือเป็นวิกฤตที่ร้ายแรงของประเทศชาติ จึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในบางประเด็นและบางมาตรา เพื่อให้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาประเทศไทยให้ผ่านพ้นวิกฤตและหวนคืนกลับสู่ความสมานฉันท์ ความรัก ความสามัคคีปรองดอง ความสงบและสันติสุขของคนในชาติ ซึ่งคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความเชื่อและมั่นใจว่าเป็นความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของหัวใจคนไทยทุกคนอย่างแท้จริง จึงได้แต่งตั้งมอบหมายให้คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเร่งด่วนโดยการพิจารณาศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบ และรวบรวมความเห็นและประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการให้ข้อเสนอแนะของประชาชน องค์กร สถาบัน ภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ตลอดจนพรรคการเมืองทุกพรรค พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีข้อด้อยของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และปี ๒๕๕๐ เพื่อผสมผสานประเด็นและสาระสำคัญที่พิจารณาแล้วเห็นว่าดีที่สุด แล้วนำมาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป และเมื่อคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ แล้วได้เสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในบางประเด็นและบางมาตราต่อคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จำนวน ๖ ประเด็น

-- โดยคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้พิจารณาแล้วส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือเห็นด้วยกับรายงานของคณะอนุกรรมการฯ แต่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมสาระสำคัญและถ้อยคำบางประการเพื่อให้มีความเหมาะสมสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการเร่งสร้างความสมานฉันท์และการปฏิรูปการเมือง ที่เคยมีปัญหามาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและการบังคับใช้รัฐธรรมนูญที่ผ่านมาของทั้ง ๒ ฉบับ

ประเด็นและสาระสำคัญที่คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖ ประเด็น ดังนี้

๑. การยุบพรรคการเมือง และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๗)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบให้ยกเลิกการยุบพรรคการเมืองเฉพาะในมาตรา ๒๓๗ แต่ให้คงไว้ซึ่งการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเฉพาะตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ เท่านั้น และถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองแล้ว ก็ควรได้รับโทษที่สูงขึ้น เช่น ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่า เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะบทลงโทษให้ยุบพรรคการเมืองนั้นมีความรุนแรงที่จะไปกระทบต่อสมาชิกพรรคการเมืองคนอื่นที่ไม่มีส่วนรู้เห็น และที่สำคัญจะเป็นการขัดต่อสิทธิ เสรีภาพ และเจตนารมณ์อันเป็นหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ ส่วนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นให้เป็นเรื่องความผิดเฉพาะตัวที่บุคคลใดกระทำความผิด บุคคลนั้นก็ควรได้รับโทษ และถ้าบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วยแล้ว บุคคลนั้นก็ควรได้รับโทษที่สูงกว่า เพราะถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่มีตำแหน่งในพรรคการเมือง ย่อมจะต้องมีความสำนึก รับผิดชอบ และพึงระมัดระวังในการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ มากกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง

๒. ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียว จำนวน ๔๐๐ คน และให้มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่ออีกจำนวน ๑๐๐ คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๕๐๐ คน (ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘) ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

การเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียว

๑) เป็นไปตามหลักความเสมอภาคและหลักสากล กล่าวคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๑ คนเท่ากันทั่วประเทศ จึงเป็นการตัดปัญหาในเรื่องของพื้นที่จังหวัดเล็กหรือจังหวัดใหญ่

๒) สามารถตรวจสอบการซื้อสิทธิขายเสียงได้ง่ายเพราะเป็นเขตพื้นที่เล็ก เป็นผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเกรงกลัวต่อการถูกตรวจสอบ

๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องรับผิดชอบดูแลทุกข์สุขและประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชน การกำหนดเขตเลือกตั้งให้เล็กลงจะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดูแลเอาใจใส่ต่อความทุกข์ยากของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีความใกล้ชิดผูกพันกันมากขึ้น

๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เคยสมัครหรือได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน แต่เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแม้มีทุนน้อยในการหาเสียงเลือกตั้ง ก็จะได้มีโอกาสได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีความตื่นตัวและขยันในการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อหวังผลในการได้รับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ส่วนใหญ่เห็นชอบให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เพื่อมิให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบและก่อให้เกิดความสับสนในการแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น ๘ กลุ่ม โดยไม่กำหนดจำนวนขั้นต่ำของคะแนนเสียงที่จะนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

๑) ให้พรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองที่ได้รับการรับรองคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวนน้อยจากประชาชนมีโอกาสได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบ้าง

๒) เป็นการให้ความสำคัญกับคะแนนเสียงของประชาชนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “คะแนนเสียงทุกคะแนนของประชาชนมีความหมาย”

๓) ขจัดปัญหาข้อสงสัยในการกำหนดจำนวนขั้นต่ำที่จะนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

๓. ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นชอบให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด จำนวน ๒๐๐ คน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๒๒ เนื่องจากต้องการให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่นอกจากจะกลั่นกรองกฎหมายเสมือนเป็น “สภาที่เสถียร” แล้วยังต้องการให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างในการใช้อำนาจหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้คำแนะนำในการแต่งตั้งหรือการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งด้วย นอกจากนั้น การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา มีที่มาจากการเลือกตั้งยังเป็นการสอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย จึงจะต้องยึดโยงกับประชาชน และให้ประชาชนทั่วประเทศเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด

๔. การทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๐)

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกัน คือ เห็นชอบให้คงหลักการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาในมาตรา ๑๕๐ ไว้ แต่แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในวรรคห้า ให้มีอำนาจกำหนดประเภทของหนังสือสัญญาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา กับให้มีอำนาจทบทวนประเภทของหนังสือสัญญาตามระยะเวลาอันเหมาะสม และให้เร่งรัดออกกฎหมายว่าด้วยการกำหนดประเภท ขั้นตอน และวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาตามความในวรรคห้า อีกทั้งเห็นควรให้มีการศึกษาการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๕๐ นี้ ในอนาคต เพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

**๕. การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(มาตรา ๒๖๕)**

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกัน คือ เห็นชอบในหลักการที่ให้แก้ไขเฉพาะกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อาติ ตำแหน่งเลขานุการและที่ปรึกษารัฐมนตรี เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีโอกาสทำงานใกล้ชิดและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็น การสอดคล้องกับระบบรัฐสภาสากลที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งทางการเมืองในขณะเดียวกันได้

**๖. การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)**

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกัน คือ เห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการในบทบัญญัติมาตรา ๒๖๖ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสามารถเข้าช่วยทำประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้นผ่านส่วนราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้ โดยเห็นควรให้ตัดข้อความใน มาตรา ๒๖๖ (๑) ออก

ประเด็นอื่นๆ ที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

กรรมการสมานฉันท์ฯ บางท่านได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีก ๓ ประเด็น ประกอบด้วย

๑. ประเด็นการบัญญัติให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ

๒. ประเด็นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๘ ที่กำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ตัดสินโดยศาลเดียว

๓. ประเด็นเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นที่สุดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นร่วมกันว่า ประเด็นทั้ง ๓ ดังกล่าว เป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงควรนำไปพิจารณาในช่วงเวลาที่มีการปฏิรูปการเมืองทั้งระบบในอนาคตต่อไป

หน้าว่าง

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากที่มาและสภาพความรุนแรงของปัญหาจนนำมาสู่แนวคิดในการแก้ไข ปัญหา โดยการพิจารณา ศึกษา ตามที่ได้กล่าวในบทที่ผ่านมา ไม่ว่าจะ เป็นบท ที่เกี่ยวกับเรื่องการสร้างความสมานฉันท์ การปฏิรูปการเมือง ตลอดจนการแก้ไข รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาที่ก่อตัวขึ้นนั้น มีองค์ประกอบและปัจจัยหลายด้านที่เข้ามามีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ วิกฤตที่เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อประเทศชาติ

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ได้พิจารณาโดยวิเคราะห์จากสภาพ ความเป็นจริงของสังคมไทยในช่วงขอบเขตเวลา นับตั้งแต่ประเทศไทยใช้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ จนถึงรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ แล้วเห็นว่า ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจาก บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และการนำรัฐธรรมนูญไปใช้ปฏิบัติ ดังนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จึงเห็นสมควรให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ในบางประเด็น และบางมาตราเป็นการเร่งด่วนเฉพาะหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการลด เงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การสร้างสมานฉันท์และการปฏิรูปการเมือง ในระยะต่อไปรวม ๖ ประเด็น ได้แก่

๑. ประเด็นการยุบพรรคการเมือง และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๓๗) ซึ่งมีความ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเมือง

๒. ประเด็นที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๘)

๓. ประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑)

๔. ประเด็นการทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

(มาตรา ๑๕๐)

๕. ประเด็นการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๒๖๕)

๖. ประเด็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๖๖)

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปทางการเมือง

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่าการดำเนินงานการปฏิรูปการเมือง ควรทำทั้งในระยะสั้น (๑ ปี) ระยะกลาง (๓ ปี) และระยะยาว (๕ ปี) โดยมีแนวทางดังนี้

๑. ในระยะสั้นและระยะกลาง ควรจัดตั้งคณะทำงานของรัฐสภาเพื่อศึกษาโครงสร้างรัฐธรรมนูญ และกฎหมายในประเด็นที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและไม่เป็นธรรม รวมทั้งประเด็นทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ และที่เป็นปัญหา/ข้อจำกัดในการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศ ตามประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขในข้อเสนอของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางปฏิรูปการเมือง ที่กล่าวข้างต้นและที่ประมวลจากงานศึกษาวิจัยต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๐ ในบางมาตรา

๒. ในระยะกลางและระยะยาว ให้มีองค์กรทางวิชาการที่รับผิดชอบและประสานงานด้านการสร้างองค์ความรู้และการเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตย โดยผ่านระบบการศึกษา การวิจัยและระบบอื่นๆ เพื่อสร้างวิถีและปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน บุคคลและชุมชนต่างๆ อันจะเป็นพื้นฐานในการปฏิรูปทางการเมือง นอกจากนี้ ควรให้มีการศึกษาและปรับปรุง/แก้ไขทางวิชาการ กฎหมายในประเด็นที่เกี่ยวกับการตราและการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการบริหารเพื่อให้สังคมไทยมี “นิติธรรม” และประเทศไทยมีความเป็น “นิติรัฐ” ที่สมบูรณ์มากขึ้น

๓. ในระยะยาว ให้มีการตั้ง องค์กรพิเศษขึ้นเพื่อพิจารณาปฏิรูปการเมืองของรัฐสภาหรือเป็นองค์กรเอกเทศที่เชื่อมโยงกับรัฐสภาเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมประสานและแปลงแผนงานการปฏิรูปการเมืองไปสู่การปฏิบัติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วนเพื่อปฏิรูปการเมืองอย่างรอบด้าน ให้สนองต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและมีสันติสุข

๔. ในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญตามนัยของมาตรา ๒๕๑ หรือมาตราอื่นใด ก็ควรให้มี สภาร่างรัฐธรรมนูญ ๓ (สสร. ๓) เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยในระยะสั้นอาจแก้ไขเฉพาะมาตราที่จำเป็นเพื่อความสมานฉันท์ ส่วนในระยะกลาง(๓ ปี) และระยะยาว (๕ ปี) ควรปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย โดยนำประเด็นปัญหาและผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งข้อดีข้อด้อยของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับมาประกอบเป็นแนวทางเพื่อให้ได้รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย และให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้งประเทศให้มากที่สุด

สำหรับองค์กรพิเศษฯ หรือสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร. ๓) ที่จะตั้งขึ้นนั้นควรยึดแนวทางของคณะกรรมการสมานฉันท์ที่เสนอสู่การปฏิบัติ เช่น

๑. นำประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะในงานวิจัยของสถาบัน/นักวิชาการด้านการปฏิรูปการเมืองของประเทศมาศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมือง

๒. เปิดช่องทางในการเสนอความคิดเห็นเพื่อให้ประชาชนทุกฝ่ายได้เสนอประเด็น/แนวทางในการปฏิรูปการเมือง

๓. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติม ปฏิรูปและการพัฒนาทางการเมืองด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ

นอกจากนั้น คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมืองไว้ ๓ ข้อ ดังนี้

๑. การปฏิรูปการเมือง จะมุ่งเน้นการแก้ไขตัวบทกฎหมายต่าง ๆ แต่ไม่มีการมองไปที่การปฏิรูปตัวบุคคล ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจากตัวบุคคลทั้งสิ้น โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ในแวดวงการเมือง และเจ้าหน้าที่ที่เข้าใช้อำนาจทางการเมือง หากได้บุคคลที่ไม่มีคุณธรรม และเล่นพรรคเล่นพวก การแก้ไขปัญหาก็เป็นไปได้ยาก

๒. การปฏิรูปการเมือง นอกจากจะพิจารณาถึงสถาบันและกฎหมายแล้ว ต้องพิจารณาถึงเศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรมของนักการเมืองประกอบด้วย โดยเฉพาะต้องแก้ปัญหาระบบอุปถัมภ์และระบบพวกพ้อง การผูกขาดระบบเศรษฐกิจ

๓. การสร้างความสมานฉันท์ทางการเมือง การปฏิรูปการเมืองและการศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นปัญหาเรื่องเดียวกัน จึงควรดำเนินการทั้ง ๓ เรื่องตามลำดับ คือ การสร้างความสมานฉันท์ การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ มีความเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่า คนไทยทุกคนมีความรักและเทิดทูนชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมดวงใจของคนไทยทั้งชาติ ดังนั้นจึงย่อมต้องการให้สิ่งที่รักและเทิดทูนนั้นอยู่เหนือสิ่งอื่นใด

ในความพยายามพิจารณาศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงและวิธีการในการปฏิบัติอย่างมีเหตุมีผลเพื่อแสวงหาทางออกของประชาชน องค์กร สถาบันในภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ในบทที่ผ่านมาได้ยึดแนวทางแห่งความเป็นธรรมมาปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตที่รุนแรงอยู่ในขณะนี้ นั้น จึงสมควรได้รับการยอมรับจากทุกคน ทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นคนไทย ชาติไทยของเราทุกคน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

คำสั่งรัฐสภา ที่ ๑๗/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

คำตั้งรัฐสภา
ที่ ๑๗/๒๕๕๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

โดยที่รัฐสภาเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสมควรที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจักได้ร่วมมือปรองดองกันด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริต รอบคอบ หนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้องเที่ยงแท้ของตรงตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม เพื่อให้ภารกิจตามบทบาทดังกล่าวของรัฐสภาเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย จึงได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประธานรัฐสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประธานคณะกรรมการการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และหัวหน้าพรรคประชากร เพื่อพิจารณาแสวงหาแนวทางในการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมืองโดยเร็ว ซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรให้ประธานรัฐสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔ (๕) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของรัฐสภา จึงแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ" ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายสมชาย เทียนทอง	ที่ปรึกษาและกรรมการ
๒. นายดิเรก อึ้งมิ่ง	ประธานกรรมการ
๓. นายวิฑูรย์ ปุณณศิริ	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นายนิพนธ์ วิถีรัฐยุทธศาสตร์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๕. รองศาสตราจารย์ธรรมาธิ สุริยะ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๖. นายอดุลย์ อภิศาสตร์แก้ว	กรรมการ
๗. นายคณิน บุญสุวรรณ	กรรมการ
๘. นายสุดี ไกรฤกษ์	กรรมการ
๙. นายเจริญ ธรรมโกมล	กรรมการ
๑๐. นายเจริญ ถักฉิวกรม	กรรมการ

๑๑.	นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	กรรมการ
๑๒.	นายธานี ศักดิ์สมศรี	กรรมการ
๑๓.	นายฉิมวรณ์ บุญเตชะ	กรรมการ
๑๔.	นายควม อินทะไชย	กรรมการ
๑๕.	นายถวิล ไพรทนต์	กรรมการ
๑๖.	นายพิภุทธ์ อินทรสมบัติ	กรรมการ
๑๗.	นายประเกียรติ นาธิมา	กรรมการ
๑๘.	นายประยุทธ์ ศรีพานิชย์	กรรมการ
๑๙.	นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	กรรมการ
๒๐.	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	กรรมการ
๒๑.	นางมุศลิ ดามไท	กรรมการ
๒๒.	นายไพจิตร ศรีวรขาน	กรรมการ
๒๓.	ศาสตราจารย์ภาวิศ พงษ์โรจน์	กรรมการ
๒๔.	พลเอก เสือฉัตร รัตนาภิษ	กรรมการ
๒๕.	นายวิรัช รัตนากร	กรรมการ
๒๖.	นายศักดิ์ เดชาภานุ	กรรมการ
๒๗.	นายสุภชัย โสธีสุข	กรรมการ
๒๘.	นายสุภชัย ศรีหิธา	กรรมการ
๒๙.	ศาสตราจารย์สมบัติ ช่างชัยยวงษ์	กรรมการ
๓๐.	นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	กรรมการ
๓๑.	นายถนอม ศรีอนันต์	กรรมการ
๓๒.	นายสุรชัย เกื้อบุญเลิศชัย	กรรมการ
๓๓.	ศาสตราจารย์สุรพล นิตไกรพจน์	กรรมการ
๓๔.	นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการ
๓๕.	นายอรรถพล สุรชาติ	กรรมการ
๓๖.	รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	กรรมการและเลขานุการ
๓๗.	นายพิรพัฒน์ หาดสุท	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่หนึ่ง
๓๘.	นายประกิจ พลเดช	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สอง
๓๙.	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ อิศพงศ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คนที่สาม

ให้คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
พิจารณางานที่ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้าง
ความสมานฉันท์ในบ้านเมือง

๒. พิจารณา ศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบ และรวบรวมความเห็นและประเด็นการปฏิรูป
การเมือง และประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓. แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือดำเนินการตามที่
คณะกรรมการมอบหมาย

๔. เรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาไว้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการตามที่เห็นสมควร

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

ทั้งนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการประชุม และ
ปฏิบัติหน้าที่ด้านธุรการและเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย และให้คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานผลต่อประธานรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายชัช ชีวงษ์)

ประธานรัฐสภา

ภาคผนวก ข.

- ❖ ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่ ๑/๒๕๕๒ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคล เพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย
- ❖ ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่ ๒/๒๕๕๒ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคล เพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา แนวทางการปฏิรูปการเมือง
- ❖ ประกาศคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๒ เรื่อง การเลือกตั้งบุคคล เพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา การแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประกาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ที่ ๒ /๒๕๕๒

เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการปฏิรูปการเมือง

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง ครั้งที่ ๑
วันพุธที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายกฤษ อาศิษฐ์แก้ว	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
๓. นายคณิน บุญสุวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายจตุติ ไกรฤกษ์	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายเจริญ จรรย์โกมล	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายประกิจ พลเดช	เป็นอนุกรรมการ
๘. ศาสตราจารย์สมบัติ ธำรงธัญวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๙. ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(นายดิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประกาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒ /๒๕๕๒

เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางการปฏิรูปการเมือง

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
อื่นที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ
ในคณะกรรมการ ดังนี้

๑. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายถวิล ไพรสณฑ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายชำนาญ สักดิเศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายนิพนธ์ วิสิทธิ์อุทิศศาสตร์	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายไพจิตร ศรีวรขาน	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	เป็นอนุกรรมการ
๑๑. นายอรรถพล สรสุชาติ	เป็นอนุกรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
๑๓. นายสุภชัย โพธิ์สุ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(นายดิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประกาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖ /๒๕๕๒

เรื่อง การเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมือง
ของสังคมไทย ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ
ในคณะกรรมการ ดังนี้

๑. นายดวง อันทะไชย	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์ภาวิช ทองโรจน์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
๓. นายเจริญ ภักดีวานิช	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายชินวรณ์ บุญเกียรติ	เป็นอนุกรรมการ
๕. รองศาสตราจารย์นพนิธิ สุริยะ	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายประเกียรติ นาสีมา	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายประสงค์ศักดิ์ บุญเดช	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายศักดิ์ เตชะชาญ	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายศุภชัย ศรีหาล้า	เป็นอนุกรรมการ
๑๑. นายสันติ พร้อมพัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๒. นางสุสติ ตามไท	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(นายดิเรก ถึงฝั่ง)

ประธานคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ภาคผนวก ก.

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

๑. การประชุม

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาในกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในประเด็นแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมือง การปฏิรูปการเมือง และการศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๗ ครั้ง

๒. การจัดสัมมนา

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญร่วมกับคณะอนุกรรมการฯ จัดสัมมนารวม ๒ ครั้ง ดังนี้

๒.๑ โครงการสัมมนา “จำลองสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต” (Scenarios) ในวันจันทร์ที่ ๘ - วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ นนทบุรีรีสอร์ท จังหวัดนนทบุรี

๒.๒ โครงการสัมมนาเรื่อง “เราต้องการอะไรจากการปฏิรูปการเมือง” ในวันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ อาคารรัฐสภา

๓. การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ทางอากาศ

คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ร่วมกับคณะอนุกรรมการฯ จัดกิจกรรมสัมพันธ์ทางอากาศในรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” ถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (NBT) เมื่อวันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

การประชุมคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง
และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประธานรัฐสภา (นายชัย ชิดชอบ) ให้เกียรติเป็นประธานกล่าวเปิดรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์”

การจัดกิจกรรมสมัชชาทางอากาศในรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” ทางสถานีวิทยุ และโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (NBT) วันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

นายดิเรก ถึงฝั่ง ประธานกรรมการสมานฉันท์ฯ กล่าวเปิดและบรรยายสรุป

ผู้เข้าร่วมสัมมนาจากภาคส่วนต่างๆ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ
ในการสัมมนาเรื่อง “เราต้องการอะไรจากการปฏิรูปการเมือง”

ภาพการแถลงข่าวกับเครือข่ายนิสิต/นักศึกษาเพื่อความสมานฉันท์ ณ อาคารรัฐสภา ๑

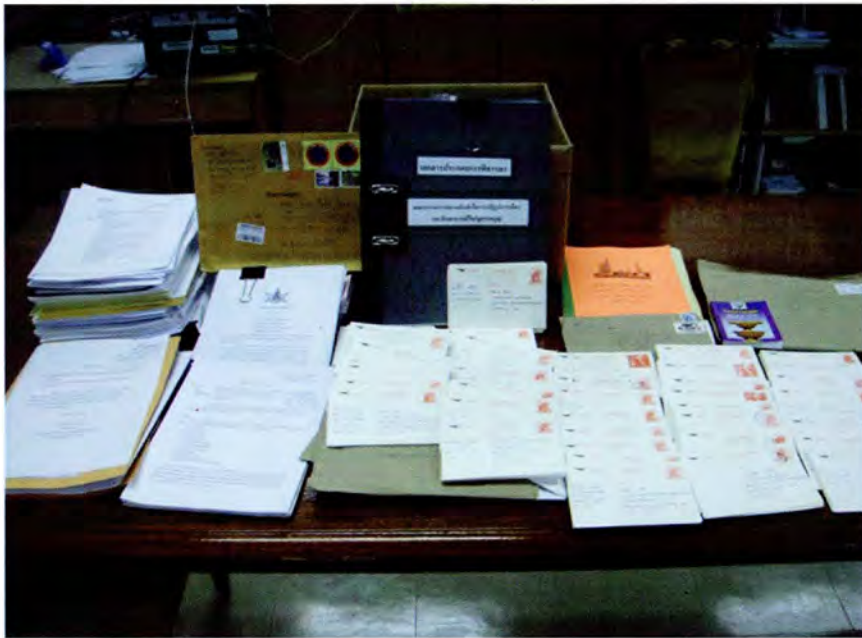
การจัดโครงการสัมมนา “จำลองสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต” (Scenarios) ในวันจันทร์ที่ ๘ – วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ นนทบุรีรีสอร์ท จังหวัดนนทบุรี

การจัดโครงการสัมมนา “จำลองสถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต” (Scenarios)
ในวันจันทร์ที่ ๘ - วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ นนทบุรีรีสอร์ท จังหวัดนนทบุรี

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน องค์กร สถาบัน ในภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งพรรคการเมือง ที่ส่งมายังคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ทั้งทางเว็บไซต์ของรัฐสภา (www.parliament.go.th) ทางตู้ ปณ. ๗๘๘ โทรศัพท์ และโทรสาร

The screenshot shows the website for the Joint Committee for Political Reform and Constitutional Amendment. The main heading is "คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ" (Joint Committee for Political Reform and Constitutional Amendment). Below the heading, there is a section for "ร่วมแสดงความคิดเห็น ด้วยถ้อยคำที่สุภาพ" (Share your opinion politely). This section includes a form with fields for "หัวข้อ" (Topic), "รายละเอียด" (Details), "ชื่อ-นามสกุล" (Name and Surname), "ที่อยู่" (Address), "โทรศัพท์" (Phone Number), and "e-mail". There is a "ส่ง" (Send) button and a "หมายเหตุ" (Remarks) section for the administrator to check the submission.

On the right side of the page, there is a list of members of the committee:

1. พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
2. พลเอก ฉัตรชัย สารภัง
3. พลเรือเอก อภิศักดิ์ ทรัพย์กุล
4. นายแพทย์ วิษณุ เครืองาม
5. นายแพทย์ สฤษดิ์ บุคคา
6. นายแพทย์ สฤษดิ์ บุคคา
7. นายแพทย์ บุญชูธรรม
8. นายสุวิทย์ วิบุลยประสิทธิ์
9. นายสุวิทย์ วิบุลยประสิทธิ์
10. นายสุวิทย์ วิบุลยประสิทธิ์

At the bottom of the page, there is a small window titled "คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมือง และศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ" with a sub-heading "ร่วมแสดงความคิดเห็น" and a link to the survey form.

ภาคผนวก ง.

ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

- ❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์
ทางการเมืองของสังคมไทย
- ❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง
- ❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญและ
กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

❖ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์
ทางการเมืองของสังคมไทย มีดังนี้

๑. การประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาตามกรอบอำนาจหน้าที่ของ
คณะอนุกรรมการ จำนวน ๗ ครั้ง
๒. การจัดสัมมนาร่วมกับคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป
การเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ ครั้ง ชื่อโครงการสัมมนา “จำลอง
สถานการณ์ประเทศไทยในอนาคต” (Scenarios) ในวันจันทร์ที่ ๘ – วันอังคารที่ ๙ มิถุนายน
๒๕๕๒ ณ นนทบุรีรีสอร์ท จังหวัดนนทบุรี
๓. การจัดกิจกรรมสมัชชาทางอากาศในชื่อรายการ “เวทีสมัชชา
สมานฉันท์” ถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เมื่อวันพุธที่
๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

ภาพกิจกรรมการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความ
สมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

ภาพกิจกรรมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมือง
ของสังคมไทยประชุมร่วมกับนักศึกษาด้านต่าง ๆ

❖ ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง มีดังนี้

๑. การประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาตามกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ จำนวน ๖ ครั้ง

๒. การจัดสัมมนาจำนวน ๑ ครั้ง เรื่อง“เราต้องการอะไรจากการปฏิรูปการเมือง” วันศุกร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ อาคารรัฐสภา

การประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการเมือง

❖ ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาตามกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ จำนวน ๕ ครั้ง

ภาพกิจกรรมการประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก จ.

รายชื่อฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการสมานฉันท์
เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

๑. นายสามารถ คัมภีรานนท์	ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒
๒. นางสาวสายพิน รัตนเนตร	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
๓. นางบุณยทริกา ชุณหะนันท์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด
๔. นายชูพงศ์ นิลสกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ ความมั่นคงแห่งรัฐ
๕. นางวัชรี ตรงจิตต์	วิทยากร ๕
๖. นางสาวปิติกานต์ สอนดี	วิทยากร ๕
๗. นายอักรเดช คนเชื้อ	นิติกร ๕
๘. นางสาวศกิมินาภรณ์ สุวรรณรงค์	นิติกร ๕
๙. นายสุคนธ์ พลบุบผา	นิติกร ๕
๑๐. นางสาวขวัญชนก วิบูลย์คำ	นิติกร ๓
๑๑. นางสาวนวลจันทร์ วนาขจีรัตน์	เจ้าพนักงานธุรการ ๖
๑๒. นางวราภรณ์ เจริญสวัสดิ์	เจ้าพนักงานธุรการ ๒
๑๓. นางอรวรรณ สุขปาน	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑
๑๔. นางสาวนันทนันท์ ทิพย์เนตร	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑
๑๕. นางสาวชุติมา สีสุวรรณ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๔
๑๖. นางสาวปานตะวัน บุญสุวรรณ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
๑๗. นางสาวกัญญาณี ทวีเกียรติกำธร	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
๑๘. นางสาวธิดารัตน์ ฤทธิธรรม	พนักงานราชการ นักวิชาการเทคโนโลยีสารสนเทศ

ฝ่ายเลขานุการ ประจำคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา
แนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการเมืองของสังคมไทย

๑. นางภิรมย์ เจริญรุ่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ กิจการสภาผู้แทนราษฎร
๒. นางสาวศุภกร ฮันตระกูล	นิติกร ๕
๓. นางสาวกรรณิการ์ ผลพัฒน์	นิติกร ๕
๔. นายฉัฐกฤษ มุสิกะโสภณ	พนักงานราชการ นักวิชาการกฎหมาย
๕. นางสาวศิริรัตน์ อยู่ฉัตร	พนักงานราชการ นักวิชาการรัฐศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการ ประจำคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา
แนวทางการปฏิรูปการเมือง

๑. นางพัชรินทร์ ปิณฑะคุปต์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. นายจตุรงค์ นาสมใจ	นิติกร ๕
๓. นางสาวตวิษา เข้มสอาด	วิทยากร ๔
๔. นางสาววลัยภรณ์ แสงเพชร	นิติกร ๓
๕. นายวศิน วิวัฒน์นรินทร์	นิติกร ๓
๖. นายวีรวัฒน์ เปรมนิวิวัฒน์	นิติกร ๓

ฝ่ายเลขานุการ ประจำคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ การปกครอง
๒. นางสมานจิตต์ ตุนทอ	วิทยากร ๖
๓. นางสาวฉัฐพร บุรภักดิ์	วิทยากร ๕
๔. นายรัฐภูมิ คำศรี	นิติกร ๕
๕. นายไพรัช สุทธิเจริญ	นิติกร ๓
๖. นางสาวประภาวดี วัชรโรทัย	นิติกร ๓
๗. นางพิมพ์นารา แรงกสิวิทย์	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕

ออกแบบปกโดย

นายมานะ เรืองสอน

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์

จัดทำรูปเล่มโดย

นางสาวกนกวรรณ แจ่มมาโนช

เจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ สำนักกรรมการ ๒

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>